SUOMEN LANCASHIRE HEELER YHDISTYS

Heeler Harrastajat

2 • 2022

JÄSENLEHTI

SUOMEN LANCASHIRE HEELER -YHDISTYS ry • Finnish Lancashire Heeler Club

TÄSSÄ LEHDESSÄ

Puheenjohtajalta	5
Tapahtumakalenteri	5
Yhdistyksen avainhenkilöt	6
Hallitus tiedottaa	8
Jalostustoimikunnalta	10
Kasvattajan käsikirjasto	12
Käyttäytymisen ja ulkomuodon jalostustarkastus	20
RotuRace 2022	22
Agilityharrastus heelerin kanssa. Osa 2	24
Look at That - Control Unleashed	28
Yhdistyksen puheenjohtajien muisteluita	36
Polvilumpion sijoiltaanmeno	38
Tuloksia maailmalta	42
Heelereiden hammasongelmista	44
Koirakin tarvitsee perusteellista hammashoitoa	50
Hampaita harjaamaan	54
Missä tänään syötäisiin?	56
Missä ja miten heeleristit viettävät kesää -kysely	58
Asla-mimmi	60
Heeler News	61
Sitoumuskasvattajat	64
Heelerpuoti	66

HEELER-LEHTI OTTAA KIITOLLISENA VASTAAN MATERIAALIA LUKIJOILTA

Heeler Harrastajat kaipaa aina lisää juttuja, kuvia ja juttuideoita. Jutut voivat olla asiapitoisia, pakinanomaisia ja kaikkea siltä väliltä. Aiheina voivat olla kaikki koiran kanssa elämiseen ja harrastamiseen liittyvä, vaikkapa koirankoulutusvinkit, tapahtumaraportit, ruokinta, koira ja yhteiskunta ja kotikoiran elämä. Haluamme esittää monipuolisen kuvan pienestä rodustamme.

Jos runosuoni ei itsellä pulppua tai aika ei riitä, otamme mielellämme vastaan myös juttuvinkkejä: mistä haluaisit lehdessä lukea? Toimituskunta pyrkii mahdollisuuksien mukaan löytämään juttutoiveille tekijöitä. Lehti pidättää oikeuden lyhentää juttuja tarpeen vaatiessa. Heeler Harrastajat voi myös julkaista kirjoituksia, jotka eivät edusta yhdistyksen tai lehden linjaa ”lukijan ääni” -mielipidepalstalla.

Lehti ottaa myös mielellään vastaan kuvia pennuista vanhuksiin ja sohvanpohjaperunoista agiliitäjiin. Kuvat olisi hyvä lähettää mahdollisimman alkuperäisinä. Juttuideat, jutut ja kuvat voi lähettää lehden sähköpostiin heeler.harrastajat@gmail.com. Juttujen toivoisimme olevan vailla ylimääräisiä muotoiluja. Kuvat tulisi nimetä koiranoikeanimi_koirankutsumanimi_kuvanottaja. Tiedostomuotoina toivoisimme olevan .jpg, .tiff, .dng tai .psd ja kuvien kooltaan alkuperäisiä sekä käsittelemättömiä.

Kannen kuva: Limespirit Daisy Darling "Lili". Kuva Ilkka Salento.
Kuva viereisellä sivulla: Bovenop Coppola Heeleri "Velu". Kuva Pirjo Hakkarainen.

Heeler Harrastajat Jäsenlehti

Julkaisija: Suomen Lancashire Heeler -yhdistys ry
Jäsenlehti: 2/2022 18. vuosikerta
Painos: 500 kpl
ISSN 1795-9128

Vuonna 2022 lehti ilmestyy:
Nro 1/22 maaliskuussa
Nro 2/22 kesäkuussa
Nro 3/22 syyskuussa
Nro 4/22 joulukuussa

Aineistojen jättöpäivät 2022:
Nro 1/22 – 15.02.2022
Nro 2/22 – 15.05.2022
Nro 3/22 – 15.08.2022
Nro 4/22 – 15.11.2022

Ilmoitushinnat

Jäsenistölle:

koko aukeama	40 €
koko sivu	22 €
½ sivua	15 €
¼-sivua	10 €

Ulkopuolisille:

koko aukeama	110 €
koko sivu	60 €
½ sivua	40 €
¼ sivua	20 €

Kaikki lehteen tuleva materiaali lähetetään aineisto-osoitteeseen:
heeler.harrastajat@gmail.com
Kuvat, jutut, juttuvinkit, ilmoitukset, mielipidekirjoitukset ja Heeler News.
Heeler News-palstalla julkaistaan veloituksetta kuvan kera onnitteluita näyttelytuloksista, kisatuloksista ja synttäreistä sekä muistokirjoituksia.

Jäsenmaksu

Varsinainen jäsen	25 €
Nuorisojäsen (alle 18 v	25 €
Perhejäsen	10 €
Ainaisjäsen	250 €
Kasvattajan ilmoittama pennunostajajäsen	10 €

(Koskee kotimaisen kasvattajan kotimaisia, itse-kasvattamiaan, korkeintaan 6 kk:n ikäisiä pentuja.)

Kannattajajäsen	50 €

(Sis. ilmoitukset lehden kahdessa numerossa)

Liittymismaksu	10 €

(Huom! Liittymismaksu on maksettava myös silloin, jos jäsenyys on jostain syystä katkennut.)

Jäsenasiat:
Jäsenasiat
Heli Varvio
heeler.jasensihteeri@gmail.com

Yhdistyksen tili:
International bank details:
FI18 5080 0620 0758 55
SWIFT/BIC OKOYFIHH
Jokioisten Osuuspankki,
Keskuskatu 12, FI-31600 Jokioinen

Toimituskunta:
Marketta Lähdekorpi (vastaava toimittaja),
Tinja Veikkolainen (toimitussihteeri),
Anna Ekman,
Maarit Mäkinen (taitto)
Kirjapaino:
Sälekarin kirjapaino Oy, Somero

PUHEENJOHTAJALTA

Tervehdys!

Varma kevään ja kesän merkki on se, että luonto herää kukoistukseensa ja siitä inspiroituneena heeler haistelee, maistelee ja iloitsee kaikista herkullisista luonnosta löytämistään aarteista. Oman mummoheelerini kanssa lenkki etenee hyvinkin hitaasti, koska kaikki tienposken postit pitää nuuskuttaa läpi kovan tuhinan kera ja parasta herkkua ovat luonnon omat sipsit, eli asfaltin lämmössä kuivaksi käristyneet kastemadot. Myöskin itsensä hajustaminen kaikenmaailman ällötyksissä kuuluu tietenkin asiaan. Ei ole hienostelijarotu tämä, vaan tassut kyllä liataan tekemisen meiningissä yhtään epäröimättä.

Kesä tuo tullessaan vihdoin monen monta tapahtumaa, joissa heeleristit pääsevät toisiaan tapaamaan. Paljon uusia rodun pariin löytäneitä innokkaita ihmisiä saa toivottavasti jututtaa ja kuulla iloisia tarinoita koirien touhuiluista. Kysymyksiäkin ja jopa huoliakin varmasti ilmenee, ja niistä onkin toivottavaa kysyä matalalla kynnyksellä, koska usein kokeneemmilta saa hyviä ja tehokkaita vinkkejä. Keskustelemalla moni asia ja solmu aukeaa ja alkaa myös kehittymään. Ollaan siis "koodeissa" keskenämme ja pidetään yhteyksiä yllä!

Aurinkoista kesää toivotellen,
Silja Nieminen
Puheenjohtaja

TAPAHTUMAKALENTERI 2021 SLHY ry.

1.-3.7.22	Heelerleiri Helkkari 2022, Tuorlan Majatalo, Kaarina
2.7.22	Pronssi-erikoisnäyttely Helkkari 2022, Tuorlan Majatalo, Kaarina
13.8.22	SLHY ry:n Luonnetesti, Oulunkylä,Helsinki
3.9.22	Rally-tokon epäviralliset kisat ja heelerien rotumestaruudet, Valkeakoski
18.9.22	Heelerien Agilityn rotumestaruuskisat, Janakkala
22.10.22	Jalostustarkastus, käyttäytyminen ja ulkomuoto, Lohja
2.12.22	Helsinki Winner 2022, Helsinki
3.12.22	Pohjoismaiden Voittaja 2022, Helsinki
4.12.22	Voittaja 2022, Helsinki

Seuraa Facebookin alueellisia heeler-ryhmiä ja niiden tapahtumia, linkit löytyvät osoitteesta: http://lancashireheeler.fi/yhdistys/toimikunnat/alueyhdyshenkilot

Yhdistyksen avainhenkilöt

HALLITUS

Puheenjohtaja
Silja Nieminen
siljawil@gmail.com
puh. +358 (0)456332132

Varapuheenjohtaja
Sanna Samio-Karine
sannasamiokarine@gmail.com
puh. +358 (0)40 513 8351

Sihteeri
Pirkko Vuorilehto
heeler.yhdistys@gmail.com
puh. +358 (0)407016152

Muut jäsenet
Essi Talonpoika
heeler.puoti@gmail.com

Tia Kakko
tiakakko76@gmail.com

Mira Kares-Nyman
mirakares@gmail.com

Saara Peltomäki
saara.peltomaki@gmail.com

Varajäsenet
1. varajäsen Eeva Tuomisto
eeva.tuomisto@hotmail.com

2. varajäsen Elina Kallio
naviska00@gmail.com

Yhdistyksen posti
c/o Pirkko Vuorilehto
Haukitie 10 H, 02170 Espoo
heeler.yhdistys@gmail.com

TOIMIKUNNAT

JALOSTUSTOIMIKUNTA

Puheenjohtaja
Pia Markkanen
kennel.pinpoint@gmail.com
puh. +358 (0)45 885 5585

Varapuheenjohtaja
Julia Vanhapaasto
julia.vanhapaasto@hotmail.com

Sihteeri
Sanna Samio-Karine
heeler.jalostustoimi-
kunta@gmail.com
puh. +358 (0)40 513 8351

Muut jäsenet
Teija Salomaa
kauhiakartano@gmail.com
puh. +358 (0)40 519 2303

Eeva Tuomisto
eeva.tuomisto@hotmail.com
puh. +358 (0)50 496 4992

Marjo Alanen
akhilleus@elisanet.fi
puh. +358 (0)50 506 6660

Asiantuntijajäsenet
Anna Floman, kasvattaja-asiantuntija
Auli Kiminki, luonneasiantuntija
Eeva Teräväinen, eläinlääkäri

Muut jalostustoimikunnan alaisuudessa toimivat henkilöt:
Saara Peltomäki, Heeler-Tinder
Heta Hassel, Heeler-Tinder

Jalostustoimikunnan posti
SLHY jalostustoimikunta,
Sanna Samio-Karine
Karjamaantie 99
05430 Nuppulinna
heeler.jalostustoimikunta@gmail.com

Ilmoitukset
Suuri terveystaulukko
heeler.terveystaulukko@gmail.com

Heeler-Tinder Suomi -facebook sivut
heeler.tinder@gmail.com

Kuvagalleria
heeler.kuvat@gmail.com

MUUT TOIMIHENKILÖT

LEHTITOIMIKUNTA
Marketta Lähdekorpi, päätoimittaja
Tinja Veikkolainen, toimitussihteeri
Maarit Mäkinen, taitto
Anna Ekman, toimittaja
heeler.harrastajat@gmail.com

ERIKOISNÄYTTELY & LEIRITOIMIKUNTA 2022
Mira Kares-Nyman
Eeva Tuomisto
Karri Heino
Piia Aaltonen
Pirkko Vuorilehto
Saana Sundell
Maija Ojajärvi
Essi Talonpoika
heeler.leiri@gmail.com

Jäsensihteeri
Miia Valkki
heeler.jasensihteeri@gmail.com

Puoti
Essi Talonpoika
heeler.puoti@gmail.com

Rahastonhoitaja
heeler.laskutus@gmail.com

Yhdistyksen tilinumero:
FI18 5080 0620 0758 55
SWIFT/BIC OKOYFIHH

Kotisivujen ylläpito
heeler.nettitiimi@gmail.com

Näyttelyarvostelut
Elina Kallio
heeler.nlyarvostelut@gmail.com

Tapahtumakoordinaattori
Mira Kares-Nyman
mirakares@gmail.com

Aluekoordinaattori
Eeva Tuomisto
eeva.tuomisto@hotmail.com

ALUEYHTEYSHENKILÖT

Pääkaupunkiseutu
Pirkko Vuorilehto
pirkko.vuorilehto@gmail.com
puh: +358 (0)40 701 6152
Facebook-ryhmä:
Pääkaupunkiseudun heelerit

Satakunta
Uutta yhteyshenkilöä kaivataan!
Facebook-ryhmä:
Satakunnan heelerit

Kaakkois-Suomi
Heta Hassel
kennelpullmoon@gmail.com
puh. +358 (0)40 913 9564
Facebook-ryhmä:
Kaakkois- Suomen heelerit

Kanta-Häme
Jouni Valkki
jvalkki@gmail.com
puh. +358 (0)400 695 916
Facebook-ryhmä:
Kanta-Hämeen Heelerit

Pirkanmaa (Tampere)
Essi Talonpoika
essi.talonpoika@hotmail.com
Facebook-ryhmä:
Pirkanmaan alueen heelerit

Keski-Suomi
Tiina Siimekselä
tiina.siimeksela@gmail.com
puh. +358 (0)44 257 9008
Facebook-ryhmä:
Keski-Suomen heelerit

Pohjanmaa
Outi Rantala
olive.rantala@gmail.com
puh. +358 (0)50 341 7025
Facebook-ryhmä:
Pohjanmaan heelerit

Pohjois-Suomi
Kirsi Kotisaari
kirsi.kotisaari@gmail.com
puh. +358 (0)50 413 8792
Facebook-ryhmä:
Pohjoisen heeleristit

Savo
Henna Sirviö
henna.sirvio@gmail.com
puh. +358 (0)50 357 2312
Facebook-ryhmä:
Savon HEELERISTIT

Pohjois-Karjala
Laura Kainulainen
lauranpostia@gmail.com
puh. +358 (0)50 555 9272
Facebook-ryhmä:
Pohjois-Karjalan heelerit

Varsinais-Suomi
Saana Sundell
saana.sundel@gmail.com
Facebook-ryhmä:
Varsinais-Suomen heelerit

Päijät-Häme
Anna Polkutie
a.polkutie@gmail.com
puh. +358 (0)44 010 9386
Merja Huuskonen
merhuus@gmail.com
puh. +358 (0)50 323 7115
Facebook-ryhmä:
Päijät-Hämeen Heelerit

Heeleristien oma leiri eli Helkkari ja 20-juhlavuoden Pronssi-erikoisnäyttely järjestetään Kaarinassa heinäkuun ensimmäisenä viikonloppuna. Sinne ovat tervetulleita ihan kaikki rodusta kiinnostuneet perheineen ja ystävineen. Helkkari on hyvä tilaisuus tutustua rotuun, ja sen ympärillä hääriviin ihmisiin ja kasvattajiin. Toivomme runsasta osanottoa ja aurinkoista juhlamieltä, tehdään yhdessä tapahtumasta ikimuistoinen.

Muistakaa myös loppukesästä mielenkiintoiset tapahtumat; luonnetestipäivä Helsingissä 13.8., rally-tokon rotumestaruuskilpailut Valkeakoskella 3.9. ja agilityn rotumestaruudet Janakkalassa 18.9.

Yhdistyksemme pitkäaikainen rahastonhoitaja Piia Aaltonen lopetti tehtävässä ja kirjanpito ulkoistettiin Tilitoimisto TK-Urakointi Oy:lle. Yhdistys kiittää sydämellisesti Piiaa kaikista ahkeroiduista työntäyteisistä vuosista!

Luonnetesti 2022

Aika sunnuntai 13.8.2022
Paikka Helsinki, Oulunkylä, os. Jokiniementie 1, Helsinki
Järjestäjä Suomen Lancashire Heeler -yhdistys ry
Tuomarit Auli Kiminki ja Pirjo Ojala-Laine

Ilmoittautuminen on auki:
Ilmoittautumiset osoitteeseen heeler.yhdistys@gmail.com.
Otsikoi sähköposti "Luonnetesti" ja kerro viestissä
koiran virallinen nimi, rekisterinumero ja puhelinnumerosi.
Ilmoittautumisaika on ensin lancashire heelereille 3.7. mennessä
ja sitten kaikille roduille 4.-10.7.
Hinta on yhdistyksen jäsenen heeler 50€, ei-jäsenen heeler 70€, muut rodut 100€.
Määrä max 10 koiraa, etusija lancashire heelereillä.
Testin järjestämisessä noudatamme SPKL:n luonnetestin sääntöjä.
Lisätietoja Pirkko Vuorilehdolta, heeler.yhdistys@gmail.com 0407016152

Tervetuloa testiin!

Suomen Lancashire Heeler ry. järjestää

EPÄVIRALLISET RALLY-TOKO KISAT & LANCASHIRE HEELERIEN RALLYN ROTUMESTARUUDET la 3.9.2022

Valkeakosken kennelkerhon Koiramäki, ulkokenttä, os. Pälkäneentie 498, 37600 Valkeakoski
Tuomarina rally-tokon koulutusohjaaja Kimmo Järvinen
Luokat NakkiALOsta MEStariin
Lisenssiä ei tarvita, mahdollisuus kahteen starttiin

Rajoitettu osallistujamäärä. Paikat täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä, max. 30 starttia.

Luokat ja kisajärjestys:
MES (virallisten sääntöjen mukaan)
VOI (virallisten sääntöjen mukaan)
AVO (virallisten sääntöjen mukaan)
ALO (virallisten sääntöjen mukaan)
Nami-Alo (saa palkata radan aikana)
Jokaisesta luokassa palkitaan kolme parasta + tuomarin suosikki.
Sijoittuneiden lisäksi luokissa palkitaan kolme parasta lancashire heeleriä.
Nakki-luokassa voivat sijoittua koirakot, jotka eivät ole kilpailleet virallisissa kisoissa. Palkkaa ei saa pitää kädessä, mutta radalla saa palkata siten, että nami otetaan taskusta. Muissa luokissa koirakot voivat sijoittua oman virallisen kisaluokkansa mukaisesti. Koirakko voi ilmoittautua kahteen starttiin, jos startit samassa luokassa, parempi tulos huomioidaan.

Ilmoittautuminen lancashire heelereille 5.-20.8. muut rodut 21.-27.8.2022.
Ilmoittautumiset www.lancashireheeler.fi-sivuilla 5.8. aukeavalla lomakkeella.
Tiedustelut: marketta.lahdekorpi@gmail.com tai puh: 045-3227020

Osallistumismaksu:
Lancashire heelerit 10€ / startti
Muut rodut 15€ / startti
Maksutiedot saat kisapaikan varmistuksen yhteydessä.
Peruutuksen sattuessa osallistumismaksu palautetaan vain lääkärintodistusta vastaan.
Voit esteen sattuessa vapaasti myydä ostamasi paikan, ilmoitathan siitä järjestäjille.
Järjestäjän peruuttaessa maksu palautetaan.

Noudatamme voimassa olevia Kennelliiton rokotusmääräyksiä, joten muistathan ottaa mukaan koirasi rokotustodistuksen. Koirakolla on oltava sääntöjen mukainen varustus.
Juoksuiset nartut voivat osallistua, mutta suorittavat radan luokkansa viimeisenä ja juoksuhousut jalassa.
Paikalla on kanttiini, varaa käteistä!

TERVETULOA!

Suuri terveystaulukko kaipaa koirasi terveystietoja

Terveystiedot

Suuri terveystaulukko on ainutlaatuinen tietokanta Suomen heelereiden terveydestä. Tietokanta on kaikille avoin ja se sisältää heelereiden omistajien ja kasvattajien ilmoittamia sairauksia ja vikoja sekä terveystutkimusten tuloksia ja muita huomionarvoisia asioita.

Kaikkien heelereiden tiedot ovat tärkeitä, joten ilmoitathan koirasi poikkeaman terveydessä terveystaulukkoon lisättäväksi. Tällaisia tietoja ovat mm. ristiside- ja patellaoperaatio, epilepsia ja tärinä/kouristelukohtaukset (paroksysmaalinen dyskinesia), hampaiden kiillevaurio, purentavirhe tai hammaspuutokset, kastrointi, allergiat, autoimmuunisairaudet jne.

Avoin tiedon jakaminen auttaa rodun säilymistä mahdollisimman terveenä ja elinvoimaisena. Ilmoita mahdolliset terveydelliset poikkeamat osoitteeseen: heeler.terveystaulukko@gmail.com Terveystaulukon löydät yhdistyksen sivuilta osoitteesta: https://www.lancashireheeler.fi/lancashire-heeler/terveys/suuri-terveystaulukko/

PLL geenitestitulokset

Muistathan ilmoittaa koirasi/pentueesi PLL-geenitesti -tiedot/statuksen suureen terveystaulukkoon.

Kasvattajille uusia ominaisuuksia Kennelliiton Omakoira palvelussa

Pennun ostajien omistajatiedot

Kasvattaja voi halutessaan itse ilmoittaa myymiensä pentujen omistajatiedot Kennelliittoon. Omistajatietoja pääsee lisäämään sellaisiin pentueilmoituksiin, joissa pentujen syntymästä on kulunut korkeintaan kuusi kuukautta. Kun kasvattaja on täyttänyt pennun omistajatiedot, pennunostajalle lähtee automaattisesti sähköposti, josta tämä pääsee hyväksymään omistajailmoituksen.

Kauppasopimus ja sijoitussopimus esitäytettynä

Päivityksen myötä myös kauppakirjojen ja sijoitussopimusten täyttäminen helpottuu, koska ne muodostuvat järjestelmässä osittain esitäytettyinä. Omistajatietojen lisäämiskohdan yhteydestä löytyy kauppakirja ja sijoitussopimus kunkin pennun kohdalta. Sekä esitäytettyyn kauppakirjaan että sijoitussopimukseen on helppo täydentää tietoja, minkä jälkeen dokumentit voidaan tulostaa järjestelmästä.

Kasvattaja, joko oletko tilannut itsellesi Kenneluutiset -uutiskirjeen?

Kenneluutiset on Suomen Kennelliiton sähköinen, kerran kuussa ilmestyvä tiedote. Se sisältää mm. hallituksen päätöksiä, toimikuntien tiedotteita ja muita ajankohtaisia asioita Kennelliitosta. Uutiskirjeen saa tilattua kennelliiton sivuilta www.kennelliitto.fi

Uusi PEVISA

Heelereiden uusi PEVISA on hyväksytty rotujärjestön Suomen Seurakoirayhdistys ry:n vuosikokouksessa 24.4.2022 ja se on lähetetty hyväksyttäväksi Suomen Kennelliittoon. Uusi PEVISA astuu hyväksymisen jälkeen voimaan 1.1.2023.

Kiitos sitoumuskasvattaja, kun olet liittänyt pennunostajasi SLHY ry:n jäseneksi

kennel Limespirit, kasvattaja Eeva Tuomisto
kennel Peräkontin, kasvattaja Susanna Reijonen

Tervetuloa koiran persoonallisuus -luennolle heelerleirille

Jalostustoimikunta järjestää koiran persoonallisuus -luennon sunnuntaina 3.7.2022 klo 10-12.30 heeler leirillä Kaarinassa Tuorlan Majatalossa (os. Tuorlantie 1 E, 21500 Kaarina).

Heli Väätäjä (TkT, AmO) kertoo mitä koirien persoonallisuudesta on tutkittu. Kuinka persoonallisuus periytyy. Mitkä tekijät vaikuttavat koirien persoonallisuuteen ja käyttäytymiseen. Lisäksi Heli käy lävitse millaisia heelerit ovat kerätyn käyttäytymis- ja persoonallisuustiedon perusteella (MH-luonnekuvaus, luonnetesti ja SmartDOG-testi).
Lopuksi kysymyksiä ja keskustelua aiheesta. Luento on kaikille osallistujille ilmainen.

Tervetuloa kuuntelemaan tätä mielenkiintoista aihetta!

Olethan muistanut ilmoittaa?

Koirasi kuvan uuteen kuvagalleriaan

Vuoden alusta julkaistiin yhdistyksen sivuilla uusi hieno kuvagalleria Suomalaisista heelereistä. Joko sinun koirasi kuva löytyy galleriasta? Löydät ohjeet kuvan lähettämiseen kuvagalleria mainoksesta, joka löytyy tästä lehdestä omana ilmoituksena.

Koirasi poikkeamat terveydessä suureen terveystaulukkoon

Kaikkien heelereiden tiedot ovat tärkeitä, joten ilmoitathan koirasi mahdolliset sairaudet ja viat terveystaulukkoon lisättäväksi osoitteeseen heeler.terveystaulukko@gmail.com. Lisätietoja tämän lehden jalostustoimikunta tiedottaa osiossa.

Poikamiesuroksesi Heeler Tinderiin

Heeler-Tinder Suomi Facebook-ryhmä etsii sivuilleen jalostukseen käytettävissä olevia yli 3-vuotiaita perusterveitä ja mukavaluonteisia urosheelereitä, joilla ei ole vielä jälkeläisiä.

Koirasi kuolinilmoituksen Kennelliittoon

Rodun jalostuksen ja tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että koiran kuolemasta ja siihen johtaneesta syystä ilmoitetaan tieto Kennelliittoon. Kuolinsyytilaston avulla voidaan seurata rodun yleisimpiä kuolinsyitä sekä tarttua toimeen, jos rodussa ilmee jokin vakava sairaus tai vika.

Koiran omistaja voi ilmoittaa koiransa kuolinsyyn ja -päivämäärän Kennelliittoon joko Omakoira-palvelun kautta (jäsenet) tai lähettämällä tiedon kirjeitse tai sähköpostilla os. rekisterointi@kennelliitto.fi.

Koonnut Pia Markkanen

Kasvattajan käsikirjasto

Kasvattajilta vaaditaan valtavan paljon tietotaitoa kasvattamisesta, niin terveyden, luonteen kuin rakenteen osalta, puhumattakaan perinnöllisyydestä, synnyttämisestä jne. Tiedettävistä ja osattavista asioista voisi laatia pitkän pitkän listan, joka ei loppuisi koskaan, koska koko ajan tulee jotain uutta ja hyvää tiedettävää lisää.
Ohessa lukemisen arvoisia kirjoja, niin kasvattajille kuin muillekin aiheista kiinnostuneille.

Helena Koskentalo
PAREMPAAN PENTUTULOKSEEN
Koirankasvattajan käsikirja
2018

Tämä kirja johdattaa lukijansa astutusten, synnytysten ja pentujen hoitamisen maailmaan. Se opastaa genetiikan ja eläinjalostuksen perusteisiin, neuvoo jalostuskoirien hoidossa ja valinnassa sekä perehdyttää koiran lisääntymisfysiologiaan.

Kirja tarjoaa apua ongelmatilanteisiin ja kannustaa kasvattajaa myös eettisiin pohdintoihin. Ensimmäinen painos julkaistiin 1995 ja siitä alkaen tuhannet kasvattajat ovat saaneet tästä kirjasta avun kasvatustyöhönsä.

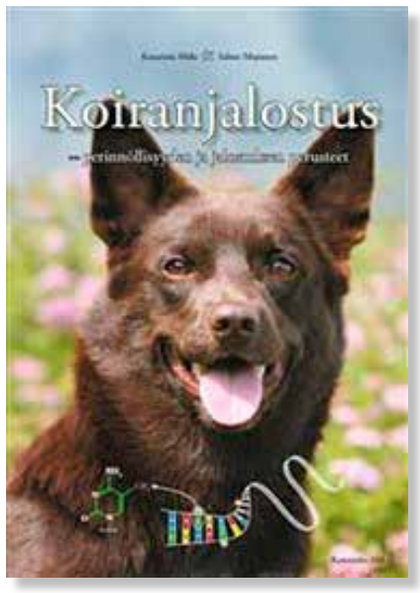

Katariina Mäki & Salme Mujunen
KOIRANJALOSTUS
-perinnöllisyyden ja jalostuksen perusteet
2018

”Mitä minun pitäisi tietää jalostuksesta, jos aion teettää koirallani pennut?” Koiranjalostus – perinnöllisyyden ja jalostuksen perusteet on syntynyt vastatakseen tähän kysymykseen.

Jalostus tarkoittaa eläinjoukon periytyvien ominaisuuksien parantamista. Jalostus voi olla myös hyvien ominaisuuksien ylläpitämistä. Vaikka ei tietoisesti haluaisi muuttaa eläinten ominaisuuksia mihinkään suuntaan, on ihmisellä aina vastuu, kun hän päättää mitkä eläimet lisääntyvät ja siirtävät geenejään seuraavaan sukupolveen. Tällä päätöksellä voi olla ratkaisevakin merkitys vielä syntymättömien jälkeläisten elämän laatuun ja hyvinvointiin.

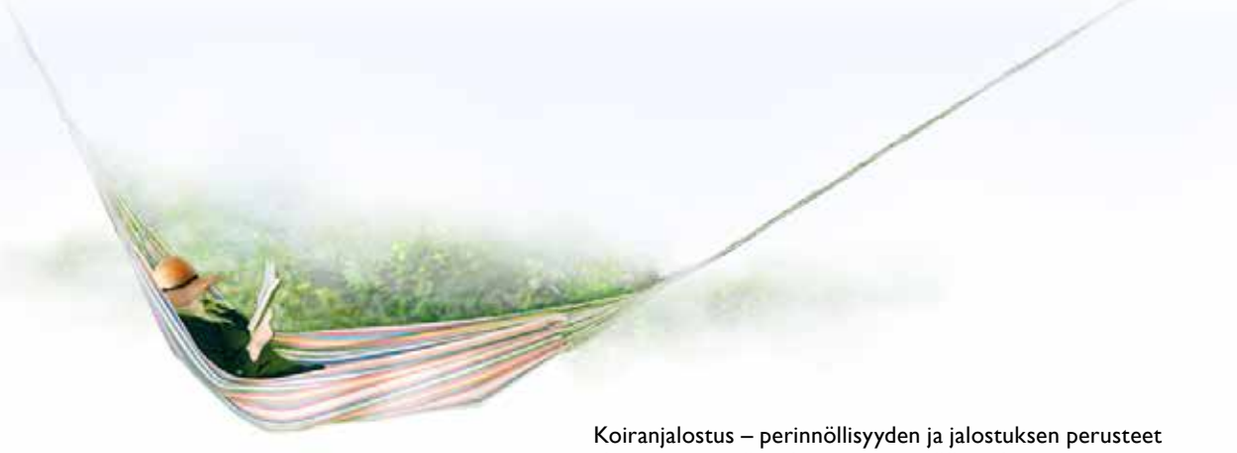

Koiranjalostus – perinnöllisyyden ja jalostuksen perusteet aloittaa nimensä mukaisesti perinnöllisyyden perusteista ja jatkaa geenien toiminnan ja erilaisten periytymismuotojen esittelyllä. Koiran periyttämiskyvyn arvioimista käydään kirjassa läpi esimerkkien kera. Lisäksi kirja opastaa sinua etenemään geenitestiviidakossa määrätietoisesti. Kirjan luettuasi sinulla on monipuolinen kokonaiskäsitys myös perinnöllisen vaihtelun merkityksestä sekä keinoista, joilla voit omalta osaltasi turvata rotusi kestävää kehitystä.

Kirja sisältää runsaasti käytännön esimerkkejä sekä havainnollistavia kuvia ja kaavioita. Lisäksi kirjassa nostetaan esiin kiinnostavia tieteellisiä tutkimuksia ja syventävää tietoa niille lukijoille, jotka haluavat perehtyä aiheisiin tarkemmin.

Kirja on tarkoitettu kaikille jalostuksesta kiinnostuneille. Vaikka esimerkkieläimenä on koira, sopii kirja perusgenetiikan oppaana myös muiden eläinlajien harrastajille.

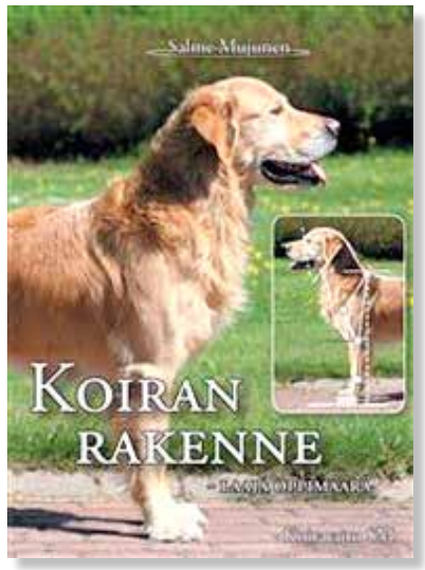

Salme Mujunen
KOIRAN RAKENNE
-laaja oppimäärä
2015

Koiran rakenne – laaja oppimäärä on suunnattu kaikille koiran rakenteesta ja hyvinvoinnista kiinnostuneille ihmisille. Kirjassa on 2600 kuvaa ja 246 harjoitustehtävää, joiden avulla koiran rakenteen yksityiskohdat avautuvat sinulle käytännönläheisesti. Et vain lue passiivisesti, vaan opit aktiivisesti. Tekemällä, harjoittelemalla ja itse oivaltamalla!

Kirjan kunnianhimoisena tavoitteena on antaa lukijalle – Sinulle – työkaluja, joiden avulla opit erottamaan olennaisen epäolennaisesta, näkemään koiran rakenteen kaikki yksityiskohdat ja ymmärtämään niistä muodostuvan kokonaisuuden.

Kirjan perusta on luonnontieteissä ja etiikassa. Kirja kannustaa lukijaansa eettiseen koiran omistamiseen, kasvattamiseen ja koiraharrastamiseen. Keskiöön on nostettu koiran terve rakenne, liike ja kokonaisvaltainen hyvinvointi.

jatkuu seuraavalla sivulla. . . . . .

Kasvattajan käsikirjasto A A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V

Katriina Tiira
KOIRIEN KÄYTTÄYTYMINEN JA PERSOONALLISUUS
2019

Perusteos jokaiselle koiran omistajalle auttaa ymmärtämään koiraa paremmin ja kasvattamaan siitä kelpo kaverin.

Miten susi ja koira eroavat toisistaan? Mikä on koiran persoonallisuus, ja miten sitä voidaan mitata luotettavasti? Mitä on ääniarkuus, ja mikä vaikuttaa sen kehittymiseen? Miksi koira käyttäytyy aggressiivisesti? Millaisia tunteita koiralla voi olla? Mitä koira meistä ymmärtää? Mistä koiran epänormaali käytös johtuu? Kirja soveltuu kaikille koirasta uutta tietoa janoaville. Tutkimustietoon perustuva kirja sopii ensimmäistä koiraa harkitseville mutta tarjoaa takuuvarmasti uutta tietoa myös kokeneille koiraharrastajille. Kirja soveltuu käytettäväksi myös oppikirjana eläinalan oppilaitoksissa.

Katriina Tiira (biologi, FT) on tutkinut eläinten käyttäytymistä yli 20 vuoden ajan. Hän on julkaissut aiheesta kymmeniä tieteellisiä artikkeleita ja on suosittu luennoitsija. Vuonna 2016 Katriina perusti smartDOG Oy:n, joka tekee ensimmäisenä maailmassa koirien kognitiivisten ominaisuuksien testausta.

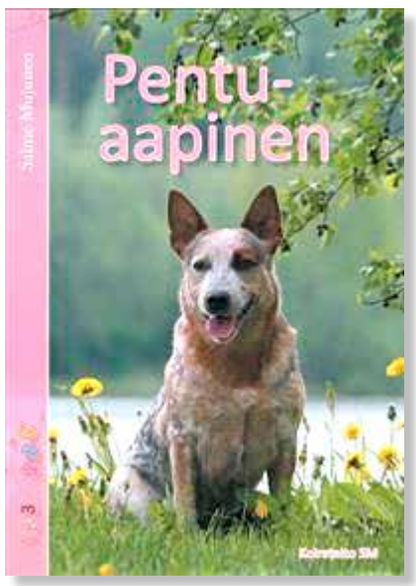

Salme Mujunen
PENTUAAPINEN
2018

Pentuaapinen on kirjoitettu koirankasvattajan työkaluksi, pentumyynnin yhteydessä pentupakettiin liitettäväksi teokseksi. Tämän kirjan myötä pentusi kasvattaja täyttää kattavasti lakisääteisen velvollisuutensa ohjeistaa sinut pentusi hoitoon ja asialliseen koiranpitoon.

Pentuaapisen kohderyhmää ovat kaikki ne vastuuntuntoiset koirankasvattajat, joiden oma koiranpito ja kasvatustoiminta on eettistä, laadukasta ja koiramyönteistä. Pennunottaja, joka saa pennunhankinnan yhteydessä Pentuaapisen, voi luottaa kasvattajan korkeisiin laatustandardeihin. Pentuaapinen toimii ikään kuin eettisen koirankasvattajan sertifikaattina, sillä liittäessään kirjan pentupakettiinsa kasvattaja samalla allekirjoittaa kirjassa kuvatut positiiviset ja pentua kunnioittavat toimintaperiaatteensa.

Koiranpennun ensimmäinen elinvuosi uudessa kodissa luo perustan koko sen aikuisiän käyttäytymiselle. Kirja sitoo yhteen kaksi tärkeää elämänvaihetta: pennun elämän ennen luovutusikää ja elämän luovutusiän jälkeen. Pentuaapinen toimii näin linkkinä koirankasvattajan ja pennunhankkijan vuoropuheluun. Kirja saattaa pennun kasvattajan hoivista sinun hoiviisi ja huolenpitoosi.

Kirjassa käydään seikkaperäisesti läpi arjen tärkeitä osaamisia: miten pentu opetetaan sisäsiistiksi, kuinka se opetetaan kulkemaan hihnassa kauniisti, miten jäämään yksin kotiin, kuinka huolehditaan sen terveydestä, miten leikataan kynnet, kuinka opetetaan tulemaan luokse, miten peruskoulutetaan arjen hyville tavoille... ja paljon, paljon muuta.

Kirjan päämääränä on opastaa sinut pennunostajana kokonaisvaltaisesti kohti sellaista elämää, jossa pennullasi on hyvä kehittyä kanssasi aikuiseksi koiraksi ja sinä pennunostajana pääset nauttimaan elämästäsi oman pentusi kanssa.

Tämän kirjan myötä sekä koiranpentusi kasvattaja että kirjan kirjoittaja yhdessä toivottavat sinulle ja koiranpennullesi parasta mahdollista yhteistä, onnellista elämää!

Saara Junttila
MITÄ KOIRASI HALUAISI SINUN TIETÄVÄN
Opas onnelliseen yhteiseloon

Tämän kirjan koirasi haluaisi sinun lukevan.

Opi ymmärtämään parasta ystävääsi entistäkin paremmin – ja auta myös koiraasi ymmärtämään sinua paremmin. Kun asetumme tarkastelemaan maailmaa koiran näkökulmasta, meille aukeaa kokonaan uusi maailma. Koiran käyttäytyminen muuttuu yhtäkkiä täysin ymmärrettäväksi, suhde koiraan syvenee, arki helpottuu, ongelmallinen käyttäytyminen vähenee ja koirasta tulee entistäkin onnellisempi ja hyvinvoivampi. Kirja perustuu uusimpaan tutkimustietoon koirien käyttäytymisestä, hyvinvoinnista ja kouluttamisesta. Seurauksena on lempeä, tehokas ja koiralähtöinen näkökulma koiran kanssa elämiseen ja sen käyttäytymisen muokkaamiseen.

Saara Junttila on eläinten käyttäytymistieteiden maisteri ja toimii koirankouluttajana brittiläisessä rescueyhdistyksessä. Vapaa-ajallaan hän kirjoittaa blogia koirien käyttäytymisestä. hantaheilumaan.wordpress.com

jatkuu seuraavalla sivulla. . . . . .

Kasvattajan käsikirjasto A A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V

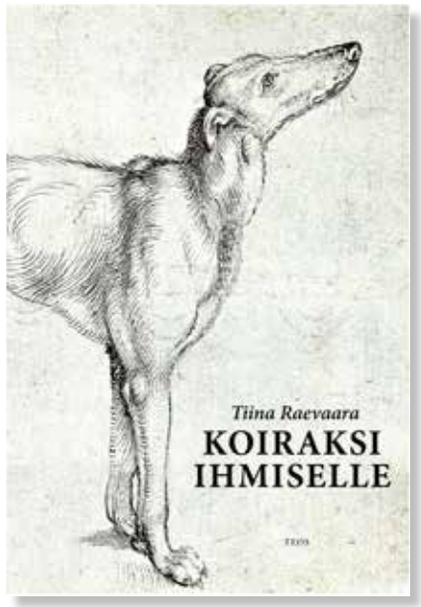

Tiina Raevaara
KOIRAKSI IHMISELLE
2011
Mistä koira on peräisin? Miten koirasta on tullut ihmisen paras ystävä? Miksi koira ja ihminen ymmärtävät toisiaan niin hyvin?

On ehkä yllättävää, että rinnallamme esihistoriallisista ajoista lähtien kulkeneen kumppanin kehittymistä ja leviämistä kaikkialle maailmaan on tutkittu melko vähän – ja usein ristiriitaisin tuloksin.

Koiraksi ihmiselle tarjoaa laaja-alaista tietoa ja valaistunutta spekulaatiota niin koiran menneisyydestä kuin sen ja ihmisen varsin ainutlaatuisesta liitostakin. Kirja valottaa koiran arvoitusta muun muassa arkeologian, perinnöllisyystieteen, historian ja myytien avulla.
Koira, jonka me miellämme enää lähinnä lemmikiksi, osoittautuu yhdeksi nykyihmisen esi-isien suurista innovaatioista.

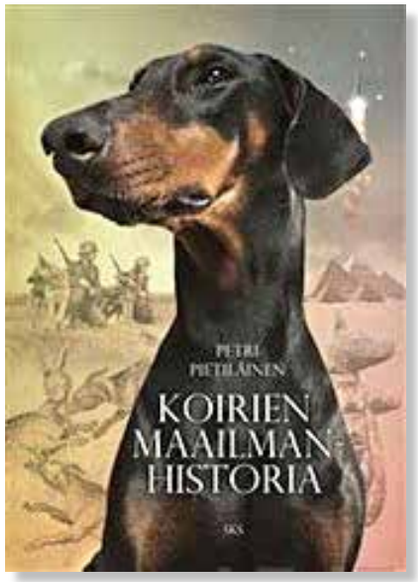

Petri Pietiläinen
KOIRIEN MAAILMANHISTORIA
2016

Miksi monien uskontojen piirissä on suhtauduttu koiriin väheksyvästi? Miten koirat osoittautuivat elintärkeiksi maailmansodissa? Kuinka moni tähtikuvio on nimetty koiran mukaan? Mitä tekivät parantajakoirat?

Koirien maailmanhistoria kertoo tarinan koiran ja ihmisen pitkästä yhteisestä menneisyydestä. Jo esihistorialliselta ajalta alkanut ihmisten ja koirien liitto jatkuu edelleen, ja monessa asiassa emme tulisi lainkaan toimeen ilman nelijalkaisia ystäviämme.

Teoksessa juoksutetaan esiin myös lauma koirakuuluisuuksia: Punaisen Paronin Moritz, Tristanin Isoldelle rakkautensa merkiksi lahjoittama Äkä-Hammas, Isaac Newtonin painovoimateorian polttanut Diamond, avaruuden valloittanut Laika sekä moni muu haukkuja.

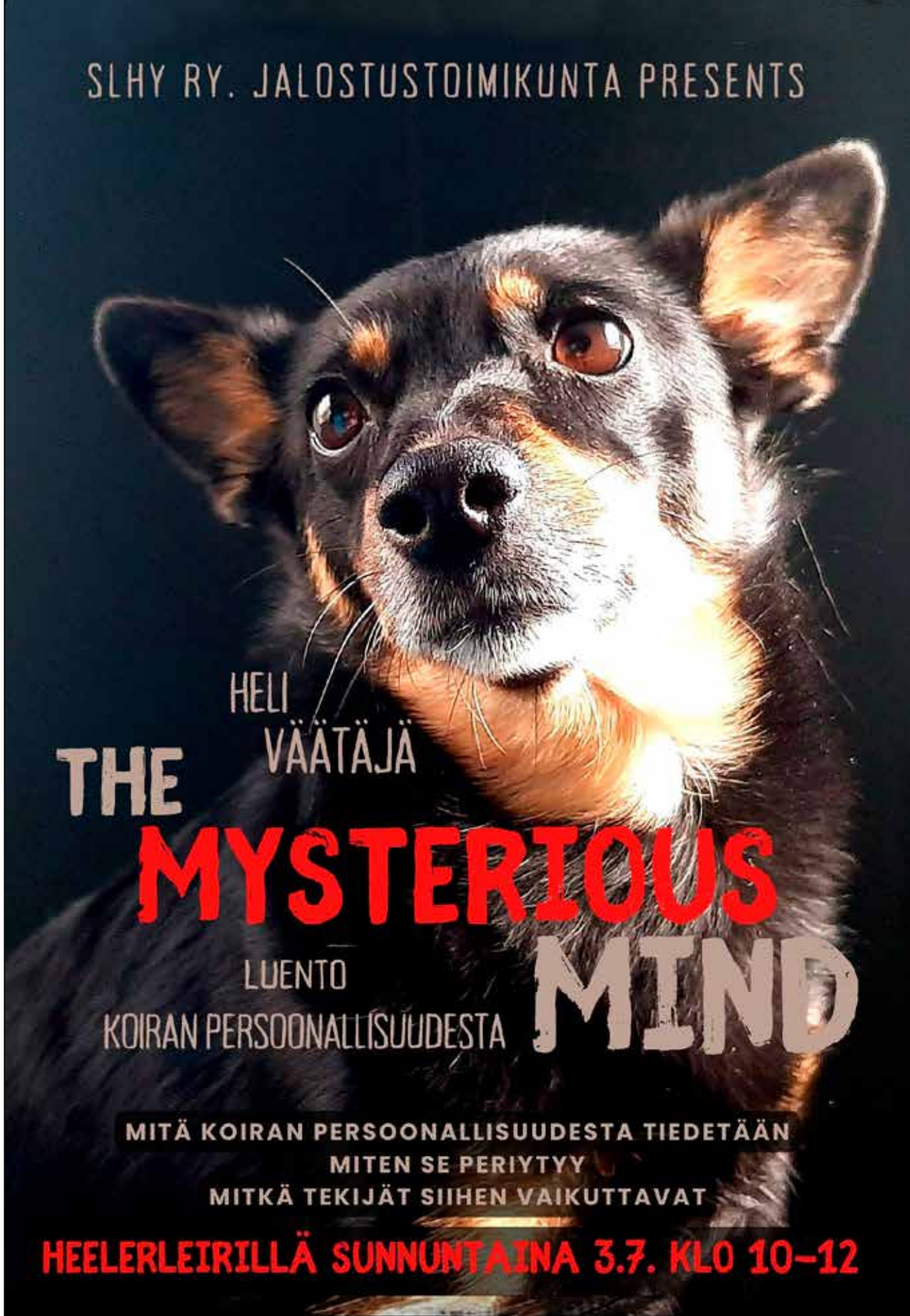

Heelerkuvagalleria kaipaa kuvaa heeleristäsi!

Joko sinä olet lähettänyt heelerisi kuvan tähän uuteen hienoon heelerkuvagalleriaan? Mikäli et vielä ole, niin lähetäthän kuvan koirastasi osoitteeseen heeler.kuvat@gmail.com ja nimeä kuva lähetettäessä "heelerkuvagalleria, koiran virallinen nimi, rekisterinumero, sukupuoli sekä kuvaajan nimi". Kuvan voit toimittaa alkuperäisessä koossa muokkaamattomana, tarvittaessa kuvaan tehdään tarvittavat muutokset.

Vinkkejä kuvan ottamiseen:

- rauhallinen tausta, jotta koirasi tulee mahdollisimman hyvin esiin kuvasta
- tasainen alusta, missä koiran mittasuhteet tulevat parhaiten esiin
- kuvaa koira koiran tasolta ja suoraan sivulta

Kaikki kuvat ovat erittäin tervetulleita, myös edesmenneiden koirien kuvat.
Uudet kuvat julkaistaan kahden kuukauden välein.
Heeler kuvagallerian ylläpitäjä on Teija Salomaa.

Tehdään yhdessä hieno heelerkuvagalleria!

https://www.lancashireheeler.fi/kuvagalleria/

Marmalade's Nomination "Nomi". Kuva Pirjo Pulli.

JÄSENREKISTERI 2022

- Hallinnoi jäsentietojasi
- Ilmoittaudu tapahtumiin
- Osallistu tapahtumiin, osallistu keskusteluihin ja kyselyihin
- Vastaanota jäsenmaksut ja tiedotteet
- Etäluentojen seuraaminen
- Jäsenlehti sähköisesti luettavana
- Myös mobiilisovellus eri toimintoihin

Käyttöä varten tarvitsemme sähköpostiosoitteesi, jotta pääset kirjautumaan jäsensivuille.
Se on käyttäjätunnuksesi. Huom! Osoite ei voi olla sama kuin toisella perheenjäsenellä.
Lähetäthän siis sähköpostiosoitteesi jäsensihteerillemme: **heeler.jasensihteeri@gmail.com**

Käyttäytymisen ja ulkomuodon jalostustarkastus

Suomen Lancashire Heeler yhdistys ry:n jalostustoimikunta järjestää käyttäytymisen ja ulkomuodon jalostustarkastuksen.

Aika	Lauantai 22.10.2022
Paikka	Lohjan Koirakeskus, os. Sampokuja 3, 08680 Lohja
Osallistujamäärä	Käyttäytymisosio enintään 14 heeleriä Ulkomuoto-osio enintään 12 heeleriä
Hinta	Käyttäytymisosio, yhdistyksen jäsenille 60€, ei yhdistyksen jäsenille 75€ Ulkomuoto-osio, yhdistyksen jäsenille 60€, ei yhdistyksen jäsenille 75€ Osallistuminen kumpaankin osioon, hinta yhdistyksen jäsenille 110€, ei yhdistyksen jäsenille 140€.
Ilmoittautuminen	Ilmoittautuminen linkin kautta, linkki julkaistaan yhdistyksen kotisivuilla ja se avautuu 7.7.2022 ja sulkeutuu 1.10.2022. Paikat jaetaan ilmoittautumisjärjestyksessä.
Osallistuminen	Käyttäytymisen jalostustarkastukseen osallistuvan koiran tulee olla täyttänyt 24 kk ja ulkomuodon tarkastukseen osallistuvan koiran 18 kk tarkastushetkellä. Yläikärajaa ei ole. Juoksuinen narttu voi osallistua tarkastukseen viimeisenä.
Muuta	Käyttäytymisosioon osallistuvan koiran ohjaajan tulee olla käytettävissä kahden muun koiran testissä ratahenkilönä, ennen oman koiran suoritusta.
Huom!	Jalostustarkastuksen tuotto käytetään heelereiden retrogeenin selvittämiseen.
Tiedustelut	heeler.jalostustoimikunta@gmail.com, puh. 040 513 8351/Sanna Samio-Karine

Tuothan koirasi tarkastukseen!

5.3.2017 Klaukkalassa pidetyn Jalostustarkastuksen ulkomuoto-osion kulkua.
Kuvissa esiintyy Kauhia Kartano Meeri, om. Juulia Vanhapaasto. Kuvat: Teija Tuulikki Salomaa.

Käyttäytymisen ja ulkomuodon jalostustarkastus

Jalostustarkastus on oiva tilaisuus saada sekä luonne- että ulkomuotoarvio koirastaan saman päivän aikana. Omistaja saa koiransa tarkastuksesta kirjallisen arvostelun.

Käyttäytymisen jalostustarkastuksessa keskitytään arvioimaan erityisesti arkipäiväisiä tilanteita, mm. koiran käsiteltävyyttä, leikkisyyttä, alusta- ja äänivarmuutta sekä suhtautumista vieraisiin ihmisiin/ihmisjoukkoon.

Ulkomuodon jalostustarkastuksessa koiran rakenne tarkastetaan ja dokumentoidaan yksityiskohtaisesti. Lomake pohjautuu rotumääritelmään, jalostuksen tavoiteohjelman asettamiin tavoitteisiin sekä rotukohtaisiin ohjeisiin. Jalostustarkastus ei ole näyttelyn omainen kilpailu. Koirat ovat tilassa omistajan kanssa ilman toisia koiria, kukin vuorollaan.

Jalostustarkastus on työkalu, jolla voidaan kerätä yksityiskohtaista ja vertailukelpoista tietoa koirien jalostuksellisesti merkityksellisistä ominaisuuksista. Tiedonkeruun kannalta on hyödyllistä saada tarkastustuloksia myös koirista, joita ei itseään olla käyttämässä jalostukseen. Jalostustarkastuksesta omistaja saa hyödyllistä tieto koiransa ominaisuuksista niin käyttäytymisen kuin ulkomuodon osalta. Kerätty tieto palvelee heelerharrastajia ja -kasvattajia myös tulevaisuudessa.

Lisätietoja jalostustarkastuksesta löydät kennelliiton sivuilta hakusanalla “jalostustarkastus”.

RotuRace 2022

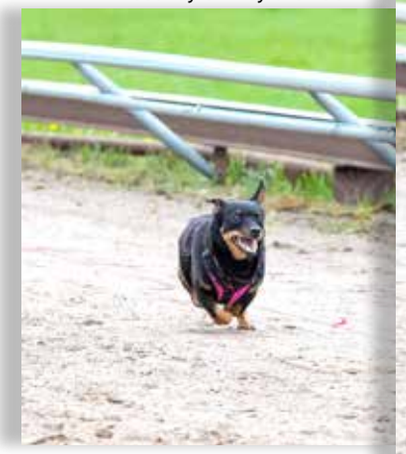
RRMATTABlastway Shirley the Loon

RRELLIBlastwave Little Pumpkin

RRSISSIBlastwave Goldie O Gilt

RRELSIBlastwave Lucy L Ange

Kuvat Nina Metsätähti

Toukokuun viimeisenä viikonloppuna Etelän Greyhound Urheilijat järjestivät parin vuoden tauon jälkeen Hyvinkään vinttikoiraradalla koirien RotuRace juoksukarnevaalit ja pitkästä aikaa mukana oli myös joukkue heelereitä.

"Matta" Blastwave Shirley the Loon ja Miia Puhakka, "Sissi" Blastwave Goldie O Gilt ja Paula Kekki, "Elsa" Blastwave Lucy L Angel ja Mirka Rämä sekä Elli, Blastwave Little Pumpkin, ja Jaana Ora

RotuRace-joukkueen muodostaa neljä samanrotuista ja -kokoista koiraa, jotka kilpailevat kokonsa mukaisissa luokissa. RotuRacessa on viisi eri luokkaa: minit, midit, maksit, jättirodut ja vinttikoirat. Juostava matka on 80m (rata on aidattu), kirittäjinä koiralle on tarjolla viehe, mutta tyyli on täysin vapaa – omistaja saa käyttää kaikki mahdolliset keinot innostaessaan koiransa huippuvauhtiin tai jopa itse juosta tuon matkan koiransa puolesta, jos koira päättää tehdä tenän juostavan matkan suhteen!

Nopeimpien suoritusten ja tsempparipalkintojen lisäksi palkitaan myös hauskin joukkuenimi. Tänä vuonna mineissä juoksi mm. porukka borderterriereitä joukkueella Työmaakopin nopeustesti - Site Hut's Speed Test, basenjit joukkueella Kongon Karavaanarit, kääpiöbullit joukkueella Pinkeät Pakarat, landseerit joukkueella Kuuluisa Loppukiri ja joukkue Flygande Smörrebröd, nämä tietty tanskalais-ruotsalaisia pihakoiria.

RotuRaceen 2022 osallistui yhteensä 107 joukkuetta ja 60 eri rotua kisan viidessä eri luokkassa: minit, midit, maksit, jättirodut ja vinttikoirat.

Powerpuff-girls -joukkueen kisatunnelmia

Meidän joukkue lähti RotuRaceen ihan ummikoina, eli kukaan meistä ei ollut aikaisemmin osallistunut kyseiseen kisaan. Sen tiesimmekin, että heelereiden kanssa sinne mennään ihan vain hauskaa pitämään, ei menestymään. Meidän joukkueen sijoitus oli 29/37 ja paras heeleri eli Elsa oli minien joukossa sijalla 113/148, eli ei sentään ihan hännillä.

Kun saavuimme paikalle olivat koirat ihan täynnä virtaa ja ääntä riitti. Kunhan kuumakallet oli vähän rauhoittuneet niin lähdimme näyttämään koirille aidan takaa mitä radalla tapahtuu. Aika äkkiä tuli selväksi, että viehettä aikaisemmin näkemättömät koirat syttyivät nähdessään muiden jahtaavan viehettä radalla. Niinpä päätimme osalle meidän koirista ottaa vieheen käyttöön juoksuun.

Itse juoksu tapahtui niin, että koko joukkue meni lähtöpaikalle. Koirat juoksivat jokainen vuorollaan niin, että omistaja meni maalipaikalle odottamaan ja kutsumaan koiraa. Toinen tiimin jäsen laski koiran lähtöpaikalla irti luvan saatuaan. Täytyy myöntää, että 80 metriä on yllättävän pitkä matka ja joidenkin koirien kohdalla tuntui siltä, että niiltä usko loppuu kesken siihen, että omistaja on tosiaan siellä maalissa. Meidän tytöt pinkoi kyllä sen minkä jaloistaan pääsivät. Varsinkin Elsa, jolla tuntui napanuora olevan vähän tiukalla kun oma mamma sillä tavoin kehtasi jättää ja juosta karkuun. Sissi taas intoutui lähtöpaikalla ulvomaan kun luuli, että hänen vuoro ei tule lainkaan.

Paikan päällä oli myös mätsäri, johon meidän vara koirat Friidu ja Kerttu pääsivät osallistumaan, joten ei ollut turha reissu niilläkään vaan saivat arvokasta kehäokemusta. Kyllä voidaan lämpimästi suositella muillekin tätä leikkimielistä kisatapahtumaa.

Miia, Jaana, Mirka ja Paula

Powerpuff-Girls. Kuva Mirka Rämä

Tappijaloilla yli esteiden – agilityharrastus heelerin kanssa

Osa II: Oheistaitovinkkejä agilitykoiralle ja agilityheelereidemme kuulumisia

Agilityn harrastamiseen ja harjoitteluun kuuluu paljon muutakin kuin este- ja rataharjoittelua. Agilitykoira tarvitsee paljon taitoja, joita voi harjoitella arjessa ja agilitykentän ulkopuolella. Myös agilityohjaaja tarvitsee ehkä uusia taitoja, ja molemmat koirakon edustajat tarvitsevat ainakin hyvän kestävyys- ja lihaskunnon sekä kehonhuoltoa – agilityähän voi harrastaa myös huippu-urheiluna! Tässä agilityjuttusarjamme osassa kerrotaan, mitä oheisharjoituksia koirakko voi tehdä tukeakseen kehitystään agilityradalla. Näitä taitoja voi ajatella myös valmistavina taitoina, sillä monia voi alkaa leikin lomassa opettamaan myös pennuille ja nuorille koirille ennen varsinaisen agilityharjoittelun aloitusta. Kuulemme myös juttusarjassa seurattavien agilitykoirakoiden kuulumisia, ja heidän ajatuksiaan agilityä tukevasta oheisharjoittelusta.

Perustottelevaisuutta tarvitaan agilityssäkin

Kuten minkä tahansa koiran, myös tulevan agilityheelerin on hyvä tottua uusiin paikkoihin ja ihmis- ja koirahälinään ja -vilinään. Joukkoliikennevälineiden, lemmikkikauppojen ja ostoskeskusten lisäksi pentua tai vanhempaakin koiraa kannattaa viedä mahdollisuuksien mukaan harrastuskenttien ja -hallien laidoille, mahdollisesti myös agilitykilpailuihin – onneksi koronatilanne sallii jo yleisönkin paikallaolon!

Luoksetulosta ja koiran yleisestä hallinnasta on hyötyä lajissa kuin lajissa, myös agilityssä. Varma paikallaolo on eduksi lähtötilanteessa antaen ohjaajalle etumatkaa sekä rauhoittaen suorituksen alkua. Luoksetuloa ja paikallaoloa kannattaa harjoitella erilaisissa häiriöissä koko koiran eliniän ajan.

Harrastamisen taitoja

Lajiin kuin lajiin liittyy paljon odottelua: agilityreeneissä rakennetaan rataa, katsotaan muiden suorituksia ja kuunnellaan ohjeita ja palautetta. Rauhallisen taukokäytöksen opettaminen heti alkuunsa maksaa itsensä moninkertaisesti takaisin. Koiralle voi opettaa esimerkiksi taukomaton: koira palkitaan, kun se rauhoittuu alustalle. Aluksi harjoitusta tehdään esimerkiksi kotona, kun koira on muutenkin väsynyt. Se houkutellaan matolle, jossa rauhassa olosta saa palkkion. Kriteerin voi nostaa seisomisesta istumiseen, sitten maahanmenoon ja lopuksi vaikka myös pään alas laittamiseen. Kun kotona koira osaa mennä matolle käskysanalla ja rauhoittuu siihen sekä pysyy siinä pidempiäkin aikoja, voidaan harjoitusta vaikeuttaa siirtämällä mattoa vaikeampiin paikkoihin. Samaa taukomattoa voi käyttää vaikka kahvilassa, kylässä, kotona kun tulee vieraita jne. – sille löytyy loputtomasti sovelluskohteita!
Koira kannattaa myös ”virittää” oppimaan, eli tarjoamaan asioita. Sheippaamiseksi kutsutusta metodista löytää paljon tietoa. Myös agilityssä on hyötyä, kun koira osaa oppimistilanteissa aktiivisesti itse ”ehdottaa” ratkaisuja – sitten vain poimitaan se oikea teko, joka palkitaan.

Toiset koirat tykkäävät luonnostaan leluilla leikkimisestä ihmisen kanssa, toisille se tarvitsee opettaa. Ei kannata tyytyä siihen, että ”koira haluaa ruokapalkan”, sillä lelulla leikkimisen voi opettaa koiralle. Mitä monipuolisemmin ohjaaja voi tarjota erilaisia palkkioita, sitä kannattavampaa ja hauskempaa yhdessä työskentelystä tulee koiralle!

Missä mun häntä siis on kiinni?

Koirat hahmottavat usein takapäänsä huonosti, ne ehkä kuvittelevat olevansa yhtä kuin pää ja etujalat. Agilityssä on hyötyä, että koira ymmärtää takapäänsä ja takajalkojensa olemassaolon, ja voi liikuttaa niitä etupäästä erillisesti (tästä on huomattavaa hyötyä myös myös esim. rally-tokossa, jossa hyvissä käännöksissä tarvitaan myös aktiivista takapään liikettä eikä vain takapään laiskaa etupään seuraamista). Asiaa voi harjoitella esimerkiksi ns. vatireenillä, jossa koira on nostanut etutassunsa korokkeelle, esim. väärinpäin olevalle vadille, ja pyörii vatia ympäri takajalkojen liikkeen avulla. Koiralle voi myös opettaa ns. takatassutargetin, eli alustan, johon koiran tulee asettaa vain takatassuna. Näissä treeneissä sheippaus on ehdottoman hyvä menetelmä. Kotona voi myös helposti laittaa harjanvarsia tmv. ristiin rastiin maahan ja heitellä koiran iltaruokanappulat sekaan. Nameja etsiessään koira joutuu aktiivisesti nostelemaan jalkojaan esteiden lomassa kulkiessaan.

Agilityheelereidemme kuulumisia

Viime numerossa aloimme seuraamaan neljää agilitytaipaleen alkupuolella olevaa heeler-koirakkoa. Miten heillä on kevät sujunut, ja mitä agilityrintamalle kuuluu tällä hetkellä? Ohjaajat jakavat myös vinkkinsä agilityyn tarvittavien perustaitojen harjoitteluun agilitykentän ulkopuolella.

Saana ja Ringo

Saanan ja Ringon keskittymiskohde on alkuvuonna ollut pujottelu eli kepit, jotka ovat tuottaneet parivaljakolle päänvaivaa jo pidemmän aikaa: Ringon motivaatio keppitreeneihin on ollut välillä hukassa, eikä keppien sujuvaan suorittamiseen tarvittavaa liikkeen rytmiä ole tahtonut löytyä. Kevään kovan työ tuloksena, ja tukena olleiden jumppatreenien avulla, vauhti kepeille on alkanut löytyä! Lisäksi Saana ja Ringo ovat alkaneet ottamaan myös kontaktiesteitä, eli puomia, A-estettä ja keinua, mukaan rataharjoitteluun radan osana.

Kotona Saana ja Ringo ovat harjoitelleet kohteen tiukkaa kiertämistä, liikehäiriötä ja paikallaanoloa. Lisäksi he ovat harjoitelleet ja vahvistaneet palkasta luopumista. ”Olemme harjoitelleet palkasta luopumista aloittamalla helposta koiran edessä paikallaan olevasta palkasta, ja kun koira luopuu namista tai lelusta, vapautan sen palkalle ko. palkkaa koskevalla vinkkisanalla. Namille ja lelulle minulla on käytössä omat vinkkisanat”, Saana kertoo. Harjoitusta he ovat vaikeuttaneet seuraavaksi liikkuvasta palkasta luopumiseen.

Saana korostaa agilitykoiran huoltoa jumppaamalla, joka onkin heidän pääasiallinen oheisharjoittelu tällä hetkellä. Ringoa jumpataan pari kertaa viikossa tasapainotyynyjen, vatien, erilaisten korokkeiden ja faskiarullan avulla.

jatkuu seuraavalla sivulla. . . . . .

Leluleikki on mainio palkka, toteaa Ringo. Kuva Saana Sundell

Ritva harjoittelee malttia.

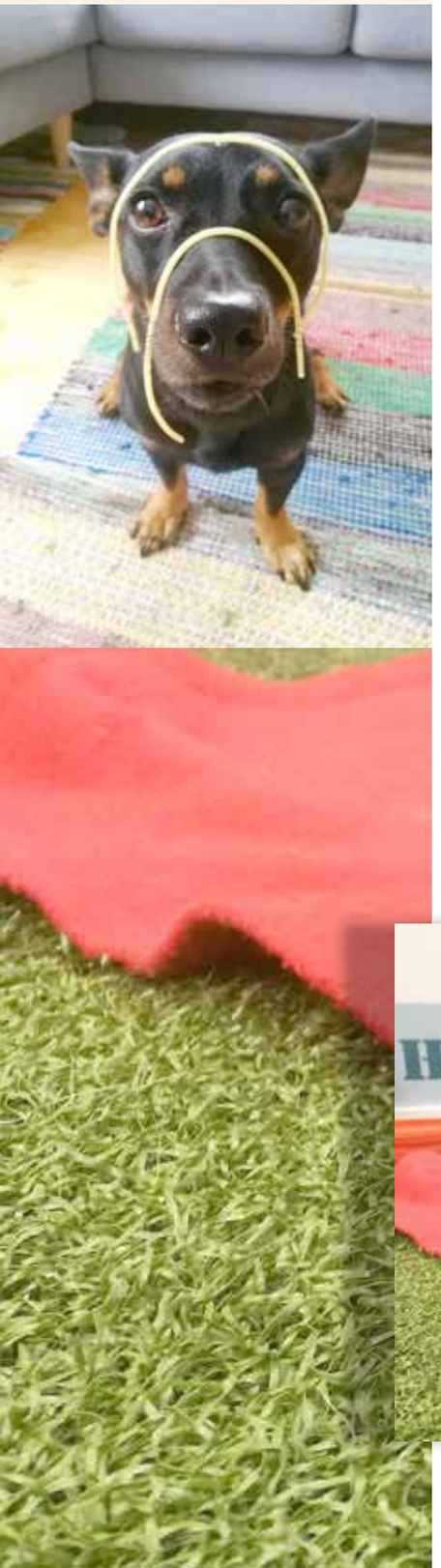

Elina ja Ritva

Elina ja Ritva ovat päässeet korkkaamaan agilitykisauransa hyppyradalla! Pääteema ensimmäisissä kisoissa heille oli onnistunut keppien suoritus, joka menikin hyvin. Kisakokemus paljasti myös lisää harjoituskohteita, niin kuin on tarkoituskin: erityisesti lähtörutiini osoittautui haasteeksi. ”Olemme siis harjoitelleet nyt lähtörutiinia, kuten pillin ääntä, pannan pois ottoa ja valmistautumista radalle menoon. Sitä ajattelisi, että se on ihan helppo homma, mutta tilanteessa on monta treenistä poikkeavaa asiaa”, Elina pohdiskelee.

Kontaktiesteiden harjoittelussa puomin ja A-esteen suhteen ollaan hyvällä mallilla, mutta keinu onkin osoittautunut Ritvalle yllättävän haasteelliseksi. ”Hieman yllättäen keinun keinahdusliike olikin se omituisuus, joka sai pikkuheelerin varpailleen. Olemme siis kovasti nyt harjoitelleet keinuvaa alustaa ja hiljalleen menemme eteenpäin sen kanssa”, Elina kertoo.

Itseluottamusta pari on saanut hyvin onnistuneista epävirallisista mölli-kisoista, jossa lähtökin onnistui hyvin. Harjoituksen myötä myös ohjaaja oppii hallitsemaan omaa kisajännitystään.

Hyvinä oheistaitoina Elina pitää paikallaanoloa, joka helpottaa lähtötilannetta agilityrataa suorittaessa merkittävästi, sekä rauhallista taukokäytöstä eli oman vuoron odottamista. Taukokäytöstä ja rauhoittumista voi käydä opettelemassa treenihallissa erikseen, tai vaikka kauppakeskuksissa, Elina vinkkaa. Hänen mukaansa myös erillisen palkkasanan opetus namille ja lelulle alusta alkaen olisi voinut olla kannattavaa, jolloin koiran hämmennys palkkatilanteessa vähenisi.

Oheisharjoituksena Elina ja Ritva lenkkeilevät peruskunnon ylläpitämiseksi. He tekevät myös jumppa- ja lihashuoltoa, kuten selän pyöristyksiä ja takapään aktivointia erilaisten välineiden avulla. ”Yhteistä kivaa puuhaa vaikka olohuoneen matolla, voiko helpompaa treeniä olla”, Elina toteaa. Ja Ritvakin kuulemma tykkää todella paljon!

Ritva rauhoittuu taukomatolla.
Kuvat Elina Joutsen

Lumi ja Halti vauhdissa Kuva Johannan Nevala

Lumi ja Halti

Junioriohjaajamme Lumi ja Halti ovat kehittyneet, ja päässeet harjoittelemaan jo haastavampia ja pidempiä ratoja. Keppien harjoittelu on ollut myös heillä ohjelmassa, ja siinä on tapahtunut huomattavaa edistystä.

Lumin mielestä perustottelevaisuutta kannattaa harjoitella myös agilitykoiran kanssa. Lumista on tärkeää, että hänellä on tunne, että koira kuuntelee häntä eikä tohella omiaan. ”Kannattaa harjoitella, ettei koira määrää sinua vaan sinä määrät koiraa”, Lumi muotoilee.

Kotioloissa Lumi ja Halti harjoittelevat paikallaoloa ja luoksetuloa, se onnistuu hyvin esimerkiksi lenkkien yhteydessä. Välillä Lumi on rakentanut agilityratoja omalle pihallekin – aina ei tarvitse lähteä hallille asti agilityharjoituksiin!

Hanna ja Hilla

Hanna ja Hilla ovat viimeaikoina harjoitelleet agilitykoiralle tärkeää irtoamisen taitoa. Toinen harjoittelukohde on ollut kontaktiesteet, ja maltti niillä. Ohjaajana Hanna on keskittynyt selkeään ohjaamiseen. Näiden reenien tuloksena pienet radanpätkät ovat jo alkaneet sujua hyvin.

Hanna painottaa myös perustottelevaisuuden tärkeyttä: kontaktin ottaminen ja odottaminen ovat tärkeitä taitoja niin arjessa kuin agilitykentälläkin. ”Ilman esteitä voi harjoitella takakiertoja vaikka sisällä kumisaappailla, että koira kulkee kahden kumisaappaan välistä halutusta suunnasta”, Hanna vinkkaa.

Hillan perus- ja lihaskunnosta pidetään huolta esimerkiksi lenkeillä, joissa Hilla on vapaana. Hanna painottaakin tukilihaksiston hyvää kuntoa, erityisesti roduilla, kuten heelereillä, jotka ovat polvivammoille alttiita. Koiran parempi kunto estää Hannan mukaan myös väsähdyksen aiheuttamilta loukkaantumisriskeiltä. ”Vapaana kulkeminen myös auttaa harjoittamaan jatkuvasti perustottelevaisuutta”, Hanna toteaa.

Hilla ehtii välillä pysähtyä puomilla poseeraamaankin!
Kuva Hanna Mikkonen.

Sarjan seuraavassa osassa keskitymme este- ja rataharjoittelun teemoihin, ja kuulemme miten koirakoillamme on kesä sujunut harrastuksensa parissa! Kirjoittaja on aloittanut agilityn harrastamisen vuonna 1995, ja harrastaa sitä tällä hetkellä 2-vuotiaan Fantti-heelerinsä kanssa.

Teksti Saara Uljas

Look At That

– harjoituksilla malttia reaktiivisen koiran tunnetiloihin

Look At That eli LAT on yksi tunnetuimmista ja laajalle levinneimmistä Control Unleashed-harjoituksista. Control Unleashed on Yhdysvaltalaisen Leslie McDevittin kehittämä koulutusmenetelmä, joka on kehitetty alun perin agilitykoirien vireenhallinnan haasteisiin. Leslie on myöhemmin täydentänyt menetelmäänsä reaktiivisille koirille suunnatuilla harjoituksilla sekä pentuohjelmalla. Control Unleashed-harjoitusten avulla koiraa voidaan siedättää ja vastaehdollistaa erilaisiin häiriöihin koiralähtöisesti ja suunnitelmallisesti helppojen koulutuspelien (pattern games) kautta. Tässä jutussa käydään läpi Look At That-harjoituksen taustaperiaatteet, miten harjoitus koulutetaan ja millaisia haasteita koulutuksessa saattaa kohdata.

Miksi Look At That?

Look At That on menetelmä, jossa koiraa vastaehdollistetaan ympäristön häiriöihin. Vastaehdollistamisella tarkoitetaan, että koiran tunnetilaa suhteessa ympäristön tapahtumaan (esim. toisen koiran tai muun häiriön ilmaantuminen, autot, äkillinen ääni) muutetaan suunnitelmallisen harjoittelun kautta. Kun vastaehdollistamisharjoituksia tehdään riittävän pitkään, eläimen tunnetila muuttuu pysyvästi. Koiran tunnetilan muuttaminen tapahtuu liittämällä koiran mielessä häiriön ilmaantuminen palkkion ilmaantumiseen assosiatiivisen oppimisen avulla siten, että häiriön ilmaantumista seuraa välittömästi palkkio. Koira siis oppii, että kaksi asiaa seuraavat toisiaan – häiriötä seuraa palkkio.

Miksi sitten LAT-harjoitus toimii niin nerokkaasti? Koska se hyödyntää oppimisteoriaa niin yksinkertaisen oivaltavasti seuraavalla tavalla: Nähdessään jonkin asian, vaikkapa toisen koira, koira kuulee ohjaajalta palkkiomerkin. Palkkiomerkin kuullessaan (palkkion pitää olla koiran tavoittelema asia kyseisessä tilanteessa) koira kääntyy kohti ohjaaja poispäin häiriöstä saadakseen palkkion. Palkkiomerkin eli ehdollisen vahvisteen ja palkkion saamisen välissä tapahtuva käytös, eli tässä ohjaaja kohti kääntyminen, vahvistuu voimakkaasti.

Kun harjoitusta toistaa riittävän monta kertaa (toistomäärä riippuu useista eri tekijöistä, kuten koiran yksilöllisistä ominaisuuksista ja aikaisemmasta oppimishistoriasta), koira oppii ennakoimaan, että tietyn häiriön, vaikkapa toisen koiran nähdessään, sillä on mahdollisuus saada palkkio ohjaajalta. Kun koira on oppinut tämän, se alkaa itse jo odottaa palkkiota toisen koiran nähdessään ja kääntyy kohti ohjaajaa palkkion toivossa jo ennen kuin se kuulee palkkiomerkin. Tällöin koiran havaitseman häiriön merkitys on koiran mielessä muuttunut mahdollisuudeksi saada palkkio ohjaajalta, eli koiran ennakko-oletukset siitä, miten tilanne tulee etenemään, ovat muuttuneet. Kun harjoitusta (eli kohteen katsomisesta palkkaamista) harjoittelee erilaisilla kohteilla eli yleistää taitoa, koira alkaa jossakin vaiheessa myös itse yleistämään eli tarjoamaan käytöstä erilaisille kohteille.

Koska koira alkaa itse ennakoida palkkioita, se myös osallistuu itse omaan vastaehdollistamisprosessiinsa. Kuten Ken Ramirez on todennut, LAT on ”Counterconditioning with an operant base” eli vastaehdollistamista operantilla perustalla. Koiralla on siis tilanteessa mahdollisuus kommunikoida käytöksensä keinoin, että nyt olen ok tilanteen kanssa, ja tarjota itse vastaehdollistamista kyseiseen kohteeseen. Koira on siis harjoituksessa aktiivinen toimija.

Miten Look At That opetetaan?

Look At That-harjoittelu kannattaa aloittaa mahdollisimman häiriöttömässä ympäristössä, kuten kotona tai tyhjässä treenitilassa. Alkuharjoitus tehdään niin, että koira vaikkapa istuu ohjaajan edessä ja ohjaajalla on selkänsä takana piilossa mikä tahansa koiralle merkityksetön neutraali esine, joka tuodaan sitten esiin.

Alkuharjoittelu merkityksettömän esineen kanssa koira edessä istuen.

Kun koira katsoo esinettä, anna palkkiomerkki heti ja palkitse koira ohjaajan suunnasta. Toista tätä niin kauan kuin koira vilkuilee esinettä. Jos koira vain vilkaisee nopeasti ja sitten ottaa kontaktin, palkitse koira välittömästi. Jos taas koira jää herkun syömisen jälkeen heti kontaktiin, voit myös palkita kontaktia. Pelissä siis on tärkeää, että ohjaaja muokkaa omaa toimintaansa koiran toiminnan mukaan siinä vaiheessa, kun koira on oppinut pelin: Jos koira katsoo esinettä kauemmin kuin 2 s, palkkiovihje tulee esineen katsomisesta. Jos koira ehtii katsoa takaisin ohjaajaan nopeammin kuin 2 s, palkitaan kontaktista. Jos koira jää kontaktiin, palkitaan hetken päästä kontaktista. Koira on ymmärtänyt pelin, kun se katsoo häiriötä ja nopeasti sen perään katsoo ohjaajaan.

Huom! Myös esimerkiksi korvan kääntäminen kohti häiriötä on häiriön huomioimista. Pyri merkitsemään aivan pienetkin reaktiot häiriön suuntaan ehdollisella vahvisteella ja palkitsemaan niistä. Kun huomaamme kuiskaamisen, huutamiselle ei ole tarvetta.

jatkuu seuraavalla sivulla. . . . . .

Kun koira katsoo esinettä, anna palkkiomerkki, naksu tai palkkasana, heti.

Kun selän takaa tuotava esine saa aikaan välittömän katseen kohti ohjaajaa, tai se lakkaa kiinnostamasta koiraa kokonaan, voidaan harjoitusta muokata esimerkiksi jonkin koiraa kohtuullisesti kiinnostavan esineen kanssa siten, että koira tuodaan tilaan, jossa esine on valmiiksi keskellä lattiaa. Alkuharjoittelussa koira pidetään hihnassa, jotta se ei pääse karkaamaan häiriön luokse. Kun käytös sujuu esineen kanssa, voi lisätä liikkuvaa häiriötä, esimerkiksi kauempana kävelevän ihmisen.

Palkitse koira ohjaajan suunnasta.

Kun koira osaa LAT-harjoituksen ja sitä toistaa erilaisissa tilanteissa, jossain vaiheessa käy usein niin, että koira lakkaa reagoimasta häiriöön lainkaan ja jää kontaktiin. Tällöin sen voi palkita kerran ja sitten siirtyä muihin harjoituksiin – LAT ei ole enää tässä tilanteessa tarpeellista. Sen pariin voi kuitenkin palata tarvittaessa nopeastikin uudelleen.

Tavallaisia haasteita LAT-harjoitusta sovellettaessa

Kun Look At That-harjoituksesta keskustelee koiranomistajien kanssa tai lukee vaikkapa Facebookin keskustelupalstoja, yleisimmin törmää kahteen erilaiseen haasteeseen LAT-harjoituksen soveltamisessa.

1. Koira ei reagoi palkkiomerkkiin
2. Koira ei tarjoa oma-aloitteisesti kontaktia.

Käyn seuraavaksi läpi, mistä nämä haasteet voivat johtua ja miten niitä voi välttää tai korjata.

Koira ei reagoi palkkiomerkkiin.

Jos koira ei reagoi palkkiomerkkiin nähdessään häiriön, syitä voi olla useita. Tavallisimman kyse on siitä, että palkkion arvo ei ole kyseisessä tilanteessa riittävä suhteessa tilanteen huolestuttavuuteen tai palkitsevuuteen. Eli häiriö on koiran mielestä niin jännittävä, ettei tiedossa oleva palkkio riitä muuttamaan tunnetilaa (esimerkiksi koira pelkää vieraita koiria paljon eikä uskalla kääntää niille selkää), tai tapahtuman muut mahdolliset palkitsevat elementit ovat suurempia (esimerkiksi koira rakastaa toisia koiria, ja toisen koiran tervehtiminen on koiran mielestä arvokkaampaa kuin ohjaajalta tarjolla oleva palkkio).

Kyse voi olla myös siitä, että koiran tunnetila nousee joko negatiivisessa (pelko, jännitys) tai positiivisessa (mukavan asian odotus) mielessä niin korkeaksi, ettei koiran enää tee mieli syödä. Näin käy usein, jos kyseessä on nuori koira tai ylipäätään helposti kiihtyvä koira. Tällöin on tarpeen usein sekä vahvistaa syömiskäytöstä osana LAT-harjoitusta helpommissa tilanteissa sekä lisätä etäisyyttä vaikeammassa tilanteessa.

Kannattaa myös miettiä, tietääkö koira palkkiomerkin merkityksen. Jos koiralle on epäselvää, mikä luvattu palkkio on, tai saako sitä edes joka kerta, sen reagointikynnys laskee, kun ympäristöön ilmaantuu jotain muuta kiinnostavaa. Koiralle selkeä, tilanteesta toiseen johdonmukainen palkkiosysteemi on tässä(kin) tärkeää.

Joskus koira ei reagoi palkkiomerkkiin, koska se ei ole yleistänyt palkkion saamista ja käyttämistä kyseiseen tilanteeseen. Esimerkiksi koirat, joita ei juuri koskaan palkita lenkillä, eivät välttämättä tiedä, että myös lenkillä voi ylipäätään saada palkkioita. Kannattaa aina muistaa, että myös syöminen (ja leikkiminen) on käytös, joka pitää ja jota voi yleistää eri tilanteisiin. Tällöin harjoittelu uudessa tilanteessa tai paikassa kannattaa aloittaa jollakin koiran hyvin osaamalla käytöksellä, ja valita näihin ensimmäisiin harjoituksiin mahdollisimman häiriötön ympäristö ja arvokkaat palkkiot.

Toisinaan voi käydä niinkin, että koira alkaa palkkiomerkin kuultuaan katsella ympärilleen, että mitäs nähtävää täällä on. Tällöin koira on oppinut yhdistämään palkkiomerkin kyseisessä tilanteessa siihen, että seuraavaksi tapahtuu jotakin. Jos näin on päässyt käymään, koiraa on joko alettu palkita ennen kuin koira on huomannut häiriön, eli harjoitus on edennyt nurinkurisessa järjestyksessä, tai harjoitus on viety liian nopeasti liian vaikeisiin häiriöihin. Tässäkin tapauksessa paluu perusteisiin eli neutraalin kohteen havaitsemisesta palkitseminen toimii.

jatkuu seuraavalla sivulla. . . . . .

Jos koira ei reagoi palkkiomerkkiin, suosittelen palaamaan perusharjoituksiin. LAT-harjoitusta EI PIDÄ koskaan aloittaa harjoittelemaan suoraan koiralle vaikealla kohteella, vaan se tulisi aina huolellisesti opettaa ensin esineellä, sitten yleistää neutraaliin tai lievästi positiiviseen liikkuvaan kohteeseen, ja vasta sen jälkeen siirtää vaikeampiin kohteisiin. Jos koira ei reagoi palkkiomerkkiin, sitä ei pidä toistaa. Palkkiomerkin toistaminen ilman reaktiota voi johtaa palkkiomerkin arvon alenemiseen. Jos koira reagoi viiveellä palkkiomerkkiin, palkitse koira silti. Latenssin kasvaminen kertoo siitä, että harjoitus on joko vaikea tai palkkion arvo ei ole kovin hyvä. Tilanne ei parane sillä, että vain nopeat reaktiot vahvistetaan.

Älä myöskään vie palkkiota koiran nenän eteen, jos koira ei käänny kohti sinua palkkiomerkin kuullessaan. Ensinnäkin, negatiivisessa tunnetilassa palkkiolla houkuttelu voi pahimmillaan johtaa siihen, että palkkion esiintulo alkaa ennakoida ikäviä asioita, jolloin palkkion arvo laskee hyvin nopeasti. Toisekseen, koiran nenän eteen palkkiota vietäessä poistetaan harjoituksen tärkeä osa, eli ohjaajaa päin omatoimisesti kääntyminen. Jos koira ymmärtää palkkiomerkin merkityksen, ja tarjolla olevat palkkiot ovat riittävän arvokkaita suhteessa tilanteeseen, se kääntyy kyllä. Jos ei käänny, jompaa kumpaa edellä mainituista pitää muuttaa.

Koira ei tarjoa oma-aloitteisesti kontaktia ilman, että se kuulee palkkiomerkin.

Jos koira ei tarjoa itse kontaktia nähdessään jonkin häiriön, palkkion saamisen mahdollisuus ei ole liittynyt kyseiseen tapahtumaan koiran mielessä. Koira ei joko osaa harjoitusta ylipäätään (pohjatyön tekemisessä on kenties oikaistu), tilanne on koiralle vielä liian vaikea tai koira ei ole mielessään yleistänyt käytöstä kyseiseen kohteeseen. **Nyrkkisääntö on**, että jos koira ei aivan muutaman sekunnin kuluessa häiriön katsomisesta tarjoa kontaktia, palaa harjoituksessa taaksepäin ja siirry taas vahvistamaan häiriön katsomista antamalla palkkiomerkki välittömästi, kun koira katsoo häiriötä.

Koira saattaa myös katsoa häiriötä uudelleen saatuaan palkkion. Tämä johtuu siitä, että koiran mielestä häiriö on joko kiinnostava tai jännittävä, ja se haluaa vielä saada häiriöstä lisätietoa. Myös tässä tilanteessa palaa taaksepäin harjoituksessa, ja palkitse koiran jokainen vilkaisu kohti häiriötä niin kauan, että koira jää palkkion jälkeen kontaktiin.

Muita huomioon otettavia asioita

Koira ei opi LAT-harjoitusta omatoimisesti, jos koiraa aina kutsutaan ennen kuin sitä palkitaan. Tässä harjoituksessa koiran ei siis tarvitse ottaa kontaktia ennen palkkiota, vaan se saa palkkion pelkästään katsomalla kohdetta.

Jos koira ei reagoi palkkiomerkkiin tai ei halua palkkiota, kyse ei ole siitä, etteikö tämä harjoitus toimisi. Kyse on tällöin siitä, ettei tämä kyseinen toisto onnistunut alun perinkään. Koira ei tee yhtäkään Look AT That-harjoituksen toistoa, jos se ei käänny kohti ohjaajaa saadakseen palkkion, kuten koira ei vaikkapa tee yhtään istumisharjoitustakaan, jos se ei laske takapuoltaan maahan kertaakaan harjoituksen aikana. LAT ei ole sen ihmeellisempi harjoitus kuin mikään muukaan harjoitus, eli oppiminen edellyttää onnistuneita toistoja ja niiden palkitsemista koiran mielestä arvokkaalla palkkiolla.

LAT-harjoituksesta ei myöskään ole tarkoitus häivyttää palkkiota pois. Jos harjoitusta tarvitaan tai koira tarjoaa sitä itse, taito ei ole vielä sillä tasolla, että koiran voisi odottaa työskentelevän palkatta. Kun koira on tosiasiassa sinut ympäristönsä kanssa, se lopettaa LATin tarjoamisen, ja tällöin voidaan siirtyä muihin harjoituksiin. Jos koira jää uudelleen katselemaan jotakin asiaa tai vaikuttaa muuten huolestuneelta, LAT-harjoituksen pariin voidaan aina palata uudelleen.

Harjoitus voi tuntua alkuun monivaiheiselta ja työläältä, mutta koiran mielentilan muuttamisessa ei ole oikoteitä onneen. Toisaalta, neutraaleilla kohteilla harjoitellessa saa lyhyessä ajassa paljon toistoja, jolloin myös oppiminen on tehokasta. Muutaman kuukauden intensiivisellä harjoittelulla saa jo paljon aikaan. Tällöin voi olla tarpeen järjestää erikseen harjoitustilanteita, joissa päästään kasvattamaan vaikeustasoa vähitellen. Kannattaa muistaa, että LAT on samanlaista kuin minkä tahansa muunkin harjoituksen kouluttaminen – joskus tulee ”virheitä”, jokainen toisto ei aina onnistu täydellisesti, ja koiran yleinen hyvinvointi vaikuttaa suuresti siihen, miten helppoa tai vaikeaa erilaisten käytösten tekeminen koiralle on. Look At That on kuitenkin koiralle vahvaksi opetettuna erinomainen taito, josta on valtavasti hyötyä niin arjessa kuin harrastuksissakin. Kun koira osaa LAT-harjoituksen, sitä voidaan hyödyntää esimerkiksi ihmisten, koirien, polkupyörien, autojen, mäkeä laskevien lasten, kovien äänien, oikeastaan siis lähes minkä tahansa ärsykkeen ilmaantuessa muuttamaan koiran tunnetilaa neutraaliksi tai positiiviseksi.

Saara Uljas on Suomen ensimmäinen Certified Control Unleashed Instructor (CCUI) ja Pawsiteamin Kiva käsittelijä-kouluttaja. Saara on erikoistunut paimenkoiriin ja paimennusvietin aiheuttamiin haasteisiin arjessa ja harrastuksissa. Saaran erikoisosaamista harrastuspuolella ovat rally-toko, toko, koiratanssi ja nosework sekä harrastuskoiran perustaidot: vireenhallinta ja koulutustekniikka.

Saara tarjoaa Control Unleashed- ja muutakin koulutusta oman Lystitassun-yrityksensä kautta verkkokursseina, koulutuspäivinä ja vakikursseina mm. Turun seudulla.

Lisätietoja sivuilta
Lystitassun.net

Myheels Riviera "Sohvi". Kuva Irmeli Sinkkonen.

Heeler Harrastajat - lehti toivottaa lukijoilleen touhukasta kesää!

Yhdistyksen pitkäaikaisten puheenjohtajien muisteluita menneistä ja mietteitä tulevasta

Saimme yhdistyksemme kahden pirkäaikaisen puheenjohtan ajatuksia siitä, mikä oli heidän toimikaudellaan ajankohtaista rodussa ja yhdistyksessä ja miltä heidän mielestään näyttää rodun ja yhdistyksen tulevaisuus. Kiitos Annalle ja Lasselle!

Lasse Myllylä

puheenjohtajana 2009-2010 sekä 2018-2020

1. Päällimmäiset muistosi SLHY:n puheenjohtajuuden ajalta.

Kaikkina vuosina mun mielestä yhdistyksessä on pääsääntöisesti ollut hyvä henki. Kaikkien tarkoitus on toimia rodun ja yhdistyksen eteen. Tapahtumat ovat olleet hauskoja ja iloisia heeler-tapaamisia. Kasvattajien ja heelerin omistajien avoimuus on jäänyt erityisesti mieleen

Mikä oli ajankohtaista rodussa ja yhdistyksen toiminnassa juuri silloin?

Ainahan yhdistyksessä on meneillään JTO:n päivityksiä, terveystaulukon ylläpitoa yms. Ja terveydestä ollaan aina oltu huolissaan ja sen tilaa yritetty viedä parempaan suuntaan.

Sekä tietenkin ihan normaali "yhdistysbyrokratian" pyörittäminen, mutta esim hyvien sihteerien ja rahastonhoitajien ansiosta olen puheenjohtajana päässyt melko helpolla.

Jalostustoimikunnan omatoimisuus on ollut mieleeni. Siellä asiantuntevat heelerharrastajat tekevät kovin tärkeää työtä rodun eteen.

2. Millaisena näet rodun ja yhdistyksen tulevaisuuden?

Tietyllä tapaa heelerien tulevaisuus vähän huolettaa. Perinnöllisistä vioista ja sairauksista johtuen joudumme tekemään karsintaa jalostusmateriaalista, jota rodun pienuudesta johtuen meillä ei juurikaan ole.

Siksi näkisin tarpeellisena että mahdollisimman monia terveitä uroksia ja narttuja käytettäisiin jalostukseen, siis ihan niitä "peräkammarin tyttöjä ja poikia. Ymmärrän kyllä terveydellisistä syistä tehtävät sterilisaatiot ja kastraatiot. Samoin jos pevisan määräämä jälkeläiskiintiö on täynnä. Mutta esim uroksen kastrointi siitä syystä että uros on viriili ja vilkas, ei mun mielestä ole hyvä syy kyseiseen toimenpiteeseen. Ja taitaapa se aika harvoin niihin edes auttaa. Koiran koulutus on ainoa tie, tosin ei aina ihan helppo. Ja kärsivällisyys, sillä suurin into menee myös ajan kanssa ohi.

Mutta kaiken kaikkiaan meillä on käsissämme mielenkiintoinen ja hauska rotu. Kaikkien harrastajien yhteistyöllä tulemme pääsemään eteenpäin.

Yhdistyksen tulevaisuus on kiinni pelkästään meistä kaikista. Niin kauan kun haluamme edelleen toimia yhdessä, yhdistyksellä on hyvä tulevaisuus.

Nykyiset etäkokouskäytännöt helpottavat paljon ympäri Suomea asuvien harrastajien kokouksia, neuvotteluja ja koulutuksia.

Kun me kaikki teemme vähän niin kenenkään ei tarvitse tehdä paljon.

Anna Kulmakorpi

puheenjohtajana vuosina 2012-2014

1. Päällimmäiset muistosi SLHY:n puheenjohtajuuden ajalta. Mikä oli ajankohtaista rodussa ja yhdistyksen toiminnassa juuri silloin?

Olin puheenjohtajana kolme kautta, 2012–2014. Päällimmäisenä tapahtumista mieleen on jäänyt yhdistyksen 10-vuotisjuhlaviikonloppu Wuolteen kartanolla Hauholla lokakuussa 2012. Sen järjestäminen oli iso ponnistus, mutta viikonloppu sujui oikein mallikkaasti, vain juhlanäyttelyn aikataulun venyminen poikkesi suunnitelmista. Mutta se ei juhlakansaa tuntunut haittaavan, vaan koko viikonlopun vallitsi hyvä tunnelma. Muita mieleen painuneita tapahtumia tuolta ajalta ovat heeleryhdistyksen joukkueen mukana osallistuminen TOKOn SM-kisoihin 2013, yhdistyksen järjestämä ensimmäinen rotuunottotilaisuus 2013 ja Heeler Happening Suomessa järjestetyn maailmanvoittajanäyttelyn yhteydessä 2014. Aloittaessani 2012, heelereiden geneettistä monimotoisuutta kartoittava DLA-projekti oli juuri valmistunut ja sen tulosten hyödyntämistä jalostuspuolella kovasti pohdiskeltiin. Heelereiden polviasiat alkoivat puhuttaa enemmän lisääntyvien patella- ja ristisideongelmien vuoksi. Myös hammaskiillevaurio aiheutti päänvaivaa kasvatuksessa. Pj-kauteni aikana pyrin kehittämään yhdistyksen toimintaa ja yhdessä hienon hallituksen ja muiden toimihenkilöiden kanssa siinä mielestäni ihan hyvin onnistuimmekin. Mm. yhdistyksen verkkosivut uusittiin tuolloin, Vuoden Heeler-kisaan kehitettiin pisteytykseen perustuvat säännöt ja paljon hallintoon liittyviä asioita päivitettiin. Heeleryhdistys on ollut aikaansa edellä myös etäilyssä – suurin osa kokouksista pidettiin jo tuolloin Skypen välityksellä ja Facebookia edeltänyt keskustelufoorumi toimi myös hallituksen työskentelyalustana. Ympärillä oli hieno porukka, mistä olen edelleen kiitollinen.

2. Millaisena näet rodun ja yhdistyksen tulevaisuuden?

Niin ihana ja täydellinen rotu kuin heeleri muuten onkin, rodun terveystilanne on mielestäni niin synkkä tällä hetkellä, että kynnys ottaa uutta pentua itselleni on noussut hyvin korkealle. Polvitilanne on suorastaan hirveä, siihen päälle muut luustoon ja hermostoon liittyvät ongelmat koen hyvin masentavina – paitsi että ne ovat koiran hyvinvointiin suoraan vaikuttavia, ne myös tuottavat omistajille huolta ja murhetta ja ovat kalliita hoidettavia, jos ovat ylipäätään hoidettavissa. Harmillisesti moneen kertaan käynnistelty roturisteytysprojekti ei vain ota tuulta alleen. Onneksi meillä sentään on rotuunottomahdollisuus, ja sen kautta pientä toivonpilkahdusta on näkyvissä. Rotukoirajalostus on tällä hetkellä melkoisessa myllerryksessä, ja ehkäpä kasvatustyöhön saadaan lähivuosina uusia mahdollisuuksia myös Kennelliiton suunnalta. Tsemppiä kaikille vastuullisille kasvattajille, jotka jaksavat paneutua asioihin ja joiden hermorakenne kestää vielä pentueita teettää! Yhdistyksen tulevaisuus taas näyttäytyy oikein valoisana. Yhdistyksen asioita hoidetaan oikein hyvin, ainakin koen näin, kun sitä nykyään tavallisena rivijäsenenä havainnoin. Yhdistyksellä on paljon sitoutuneita ja osaavia toimihenkilöitä. Vanhat konkarit ovat arvokkaita, mutta uudistumistakin tapahtuu säännöllisesti, mikä on hyvin tärkeää sekin. Näin tieto ja osaaminen, yhdistyksen kulttuuri, siirtyy eteenpäin, ja uusia ideoita ja tuoreita katsantokantoja saadaan mukaan. Joten kiitokset teille!

Polvilumpion sijoiltaanmenoa voidaan vähentää jalostuksen avulla

Katariina Mäki 2021
Teksti on tiivistelmä. Koko artikkeli on luettavissa sivuilta www.katariinamaki.com

Polvilumpion sijoiltaanmeno eli patellaluksaatio on yksi koirien yleisimmistä tuki- ja liikuntaelimistön sairauksista. Hoito ei aina auta; pahimmassa tapauksessa sairaus invalidisoi koiran. Sairauden esiintyvyys on joissain roduissa korkea, ja sitä tulisikin vähentää paljon nykyistä tehokkaammin.

Yksi viidestä tärkeimmästä koirien perinnöllisestä sairaudesta

Sijoiltaanmenossa polvilumpio luistaa sivuun normaalista urastaan reisiluun alaosassa. Lumpio voi siirtyä mediaalisesti (sisäänpäin), lateraalisesti (ulospäin) tai kumpaankin suuntaan. Pienikokoisilla koirilla lumpio luistaa yleensä sisäänpäin ja suurikokoisilla ulospäin.

Polvinivel on koiran syntyessä tyypillisesti normaali. Ongelmia kehittyy koiran kasvaessa. Aluksi sairaus voi olla oireeton, mutta myöhemmin koiralle voi kehittyä nivelrikkoa sekä kroonista kipua ja ontumista. Polvilumpion liukuminen pois ja takaisin uralleen estää koiraa taivuttamasta polveaan ja voi aiheuttaa voimakasta kitkaa ja nivelten pintojen hankausta, mikä johtaa nivelrikkoon.

Kun polvilumpio on sijoiltaan, koiralle voi aiheutua kipua johtuen nivelsiteiden venymisestä ja luun epänormaalista asennosta. Kivun voimakkuus riippuu luksaation luonteesta, vakavuusasteesta ja kestosta sekä taustalla olevien rakennevikojen luonteesta. Suurimmalla osalla luksaatiokoirista esiintyy pidempiaikaisesti vähintään lievää kipua ja liikkumisvaikeutta. Joillakin koirilla polvilumpio on pysyvästi poissa urastaan, mikä aiheuttaa pysyvän invaliditeetin.

Hyvinvointihaittojen osalta polvilumpion sijoiltaanmenoa on esitetty yhdeksi viidestä tärkeimmästä koirien perinnöllisestä sairaudesta.

Nuorella iällä saatu tutkimustulos ei ole luotettava

Polvilumpion sijoiltaanmeno arvioidaan koirasta tunnustelemalla ja manipuloimalla polviniveltä. Suomen Kennelliiton voimassa olevat arviointiohjeet perustuvat vuodelta 1968 peräisin olevaan, niin kutsuttuun Putnamin arvosteluasteikkoon:

• Aste 0 - Polvilumpio ei luksoidu.

• Aste I - Polvinivel on lähes normaali. Polvilumpiota voidaan liikutella helpommin kuin normaalisti ja se saadaan luksoitumaan mikäli polvea samalla ojennetaan. Polvilumpio saattaa luksoitua ajoittain, mutta se palautuu itsestään paikoilleen. Polvilumpion suoran siteen kiinnityskohta saattaa olla lievästi kiertynyt.

• Aste II - Polvilumpio on tavallisesti paikoillaan raajan ollessa ojennettuna. Lumpio luksoituu polvea koukistettaessa tai kierrettäessä ja pysyy poissa telaurasta, kunnes se asetetaan takaisin paikoilleen. Sääriluun yläosa on kiertynyt jopa 30 astetta sisäänpäin (pienet koirat).

• Aste III - Polvilumpio on yleensä luksoituneena. Lumpio saadaan asetettua tilapäisesti paikoilleen. Sääriluun yläosa on kiertynyt jopa 30–60 astetta.

• Aste IV - Polvilumpio on pysyvästi sijoiltaan, eikä se pysy telaurassa ilman leikkausta. Sääriluun yläosa kiertynyt jopa 90 astetta.

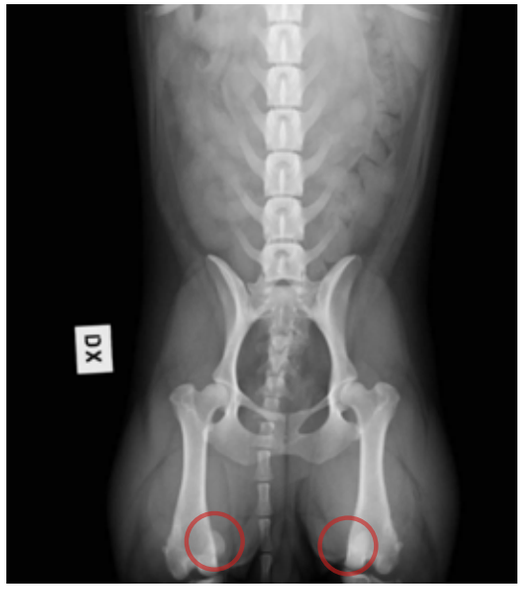

Kuva Eeva Tuomisto

II- ja III-asteen luksaatioissa koiralla havaitaan selviä liikkumisvaikeuksia. Ravatessaan koira koukistaa hetkittäin raajaansa sen sijaan, että tukeutuisi sillä maahan (polvilumpio on luiskahtanut pois paikoiltaan), ja jatkaa sitten normaalia ravia (polvilumpio on palautunut paikoilleen; Lappalainen 2016). Vakavimman asteen luksaatiossa polvilumpio on pysyvästi pois paikoiltaan.

Luksaatio voi ajan myötä edetä vakavammaksi, eikä nuorella iällä saatu tutkimustulos ole lopullinen. Kennelliiton ohjeissa tutkimustulos katsotaan lopulliseksi vasta koiran täytettyä kolme vuotta. Tätä ennen saatu tulos on voimassa kaksi vuotta.

Jos koiralla on asteikon huonoin tulos, Kennelliitto rekisteröi sen jälkeläiset vain EJ-rekisteriin. EJ-rekisterissä olevan koiran jälkeläisiä Kennelliitto ei rekisteröi ollenkaan.

Rakennetekijät altistavat

Sijoiltaanmenolle altistavat virheelliset jalka-asennot ja polvinivelen rakenteelliset heikkoudet, kuten liian matalat telaurat. Koirien rakenteen jalostus tietynlaiseksi on saattanut tahattomasti aiheuttaa reisi- ja sääriluiden asentovirheitä.

Länkisäärisissä takaraajoissa nelipäinen reisilihas aiheuttaa polven ojentamisen lisäksi voiman, joka vetää lumpiota pois paikoiltaan sisään päin. Pihtipolvinen asento taas altistaa ulospäin tapahtuvalle sijoiltaanmenolle.

Sääriluun asentovirheistä yleisin on sääriluun alaosan kiertyminen ulospäin. Lumpion sivusiteet voivat pitää lumpiota paikoillaan huolimatta sivulle vetävästä epänormaalista voimasta, mutta aikaa myöten sivusiteet venyvät ja lumpio alkaa liikkua pois urastaan.

Vakavimpia sijoiltaanmenon asteita sairastavilla pomeranianeilla on raportoitu yhä monimutkaisempia raajan epämuodostumia, kuten reisiluun lisääntynyttä kiertymistä.

Rakenteellisten heikkouksien lisäksi riskitekijöiksi on tunnistettu muun muassa sukupuoli (nartuilla uroksia enemmän), kastrointi/sterilointi sekä pieni koko, ja pienikokoisilla roduilla lisäksi etenkin paino alle rodun keskitason.

Esiintyvyys korkea erityisesti pienikokoisilla roduilla

Polvilumpion sijoiltaanmeno on yhteydessä pieneen kokoon ja erityisesti pieniin raajoihin: pienikokoisten koirarotujen sairastumisriski verrattuna suurempiin rotuihin on raportoitu 12-kertaiseksi.

Polvilumpion sijoiltaanmenon esiintyvyys on monella rodulla varsinkin seulontatutkimuksiin perustuvien tilastojen valossa huomattavan korkea ja pahimmat tapaukset eivät aina edes päädy tilastoihin, sairaus oireilee tyypillisesti jo varhaisessa vaiheessa, se hoidetaan kirurgisesti, eikä koira saa virallista lausuntoa ollenkaan.

jatkuu seuraavalla sivulla. . . . . .

Monitekijäinen sairaus

Polvilumpion sijoiltaanmeno on monitekijäinen sairaus, johon vaikuttavat sekä geenit että ympäristö. Sairaudelle on genomisen jalostuksen toivossa paikannettu joitakin geenilokuksia ja kandidaattigeenejä. Minkäänlaisia DNA-testejä ei kuitenkaan vielä ole tarjolla.

Lieväasteiset sijoiltaanmenot oireilevat usein voimakkaimmin

Eläinlääkäri Juha Kallio tekee työssään ortopedisia leikkauksia. Koirien erilaiset rakenneongelmat näkyvät vastaanotolla, ja vuosien varrella on tullut havainnoitua erilaisia syy-seuraussuhteita.

Kallio kertoo lieväasteisten sijoiltaanmenojen oireilevan usein kaikkein voimakkaimmin. Niissä syntyy myös eniten ja nopeimmin rustovaurioita sekä niiden myötä nivelrikkoa. Näissä polvissa polvikulma on normaalimpi, jolloin paine polvilumpion ja telauran välillä on isompi. Myös telaura on tavallisesti syvempi ja telauran harjanteet korkeammat, jolloin lumpion sijoiltaanmeno edes satunnaisesti vaurioittaa rustopintoja voimakkaasti.

- Korjaamattomina lieväasteiset luksaatiot etenevät ajan myötä usein III-asteeseen, koska koira hyväksyy polveen mieluummin pysyvän luksaation kuin lumpion jatkuvan napsumisen telaharjanteen rikkoutuneen rustoreunan yli, Kallio kertoo.

Hyvin nuorella iällä alkaneessa vakavammassa, esimerkiksi III-asteen sijoiltaanmenossa taas polvikulmaus on lähes suora ja telaura olemattoman matala, koska polvi on jo kasvuaikana rakenteellisesti sopeutunut sijoiltaanmenoon.

- Telauran mataluus on tyypillinen seuraus puutteellisesta kontaktista kasvuaikana (suora polvi): tällöin polvilumpio liukuu edestakaisin ilman isompia vaurioita tai muodostaa sidekudoksisen kourun telauran sivulle. Vaikka isompia vaurioita ei aiheudu, vaivaa kulmautumisvirheen aiheuttama toiminnallinen haitta koiraa, Kallio toteaa.

Hoito voi vaatia useita leikkauksia

Polvilumpion sijoiltaanmenon hoito voi vaatia useita leikkauksia, ja ennuste voi olla huono. Leikkaus ei ole yksinkertainen eikä riskitön; komplikaatioita on raportoitu jopa 20–30 prosentissa tapauksia. Toipuminen vie muutaman kuukauden ja vaatii polven systemaattista kuntouttamista.

Tutkimuksessa vuodelta 2013 sijoiltaanmenoa esiintyi joka kymmenennellä koiralla leikkauksen jälkeenkin. Asteen II sijoiltaanmenoissa leikkaustulos oli onnistunut kaikissa tapauksissa. Asteen III sijoiltaanmenoissa sairaus uusi noin joka kymmenennellä ja asteen IV sijoiltaanmenoissa useammalla kuin joka kolmannella koiralla.

Juha Kallio kertoo Putnam-asteikolla lieviksi arvioitujen sijoiltaanmenojen leikkaushoidon ennusteen olevan hyvä: kipu poistuu, nivelrikko estyy ja nivelen normaali mekaniikka palautuu.

Sijoiltaanmenon aste voi muuttua päivienkin aikana

Ruotasen maisterintutkielman mukaan yksilön omaan tulokseen perustuva jalostusvalinta ei ole ollut tehokasta. Erääksi syyksi on esitetty eläinlääkäreiden välisen vaihtelun aiheuttamaa hajontaa koirien tutkimustuloksissa.

- Koiran tutkimustulos voi kuitenkin oikeasti muuttua päivienkin aikana, Juha Kallio toteaa. Tätä selittävät Kallion mukaan lumpion sijoiltaanmenoon liittyvä kipu sekä koiran taipumus tasapainottaa tilannetta lihaksistollaan:

  • Kun nivelsiteet pettävät ensimmäistä kertaa, polvessa on turvotusta, mutta myös kipua ja nivelsidevaurio. Jos koira jännittää reisilihaksia kivun takia, se voi onnistua tasapainottamaan polvilumpion paremmin telauraan, jolloin lumpio tuntuu todellista vakaammalta. Kun kipu ajan myötä helpottaa, lumpio voi taas mennä hyvinkin helposti sijoiltaan, vaikka koira ei enää oireile.
  • Jos koiran takajalka on hyvin suora eli koiralla on voimakas luustorakenteen kulmausvirhe, lihasjännitys voikin pahentaa sijoiltaanmenotaipumusta, ja lieväasteinenkin polvi voi kivun takia hakautua tiiviisti sijoiltaan olevaan asentoon.

Polvilumpion sijoiltaanmenolle on siis tyypillistä, että samankin koiran tilanne vaihtelee. - Polvilumpiomekanismiin kuuluu luustorakenteen lisäksi paljon muitakin tekijöitä, ja mekanismi reagoi esimerkiksi kipuun, nivelen turvotukseen, kulmaukseen, jalan liikerataan ja lonkan toimintaan, Kallio kertoo. Hänen mukaansa Putnam-asteikko soveltuu hyvin rakennevirheen asteen arviointiin ja sen perusteella leikkausmenetelmän valintaan, mutta ei koiralle aiheutuvan hyvinvointihaitan eikä kirurgisen hoidon tarpeen arviointiin.

Sairauden luonne aiheuttaa siis seulontatutkimuksiin häilyväisyyttä, joka lienee suurin syy mataliin periytymisasteisiin ja sitä kautta tehottomaan jalostukseen. Jalostuksellinen edistyminen vaatisi kaikkien sairaiden koirien systemaattisen rajaamisen jalostuksen ulkopuolelle.

Lieväasteinen sijoiltaanmeno hyväksytään tällä hetkellä jalostuskoirille kaikissa roduissa. Kuitenkin vain 0-aste on terve nivel, jossa lumpio pysyy paikoillaan. - Kun tiedetään, että sijoiltaanmenon asteen on taipumus muuttua ajan myötä vakavammiksi, on nuorten koirien, joilla on lievä sijoiltaanmeno, jalostuskäyttö todennäköisesti ylläpitänyt koirakannassa sairautta, Kallio pohdiskelee.

Uudenlainen jalostusohjelma?

Pitäisikö polvilumpion sijoiltaanmenon vähentämiseksi tähtäävään jalostukseen siis tehdä muutoksia? Uudenlaiseen jalostusohjelmaan voisivat kuulua seuraavat toiminnot:

- Koirien rakenteen jalostaminen terveemmäksi ja toimivammaksi.
  - Polvilumpion sijoiltaanmenoon vaikuttavien rakenneominaisuuksien arviointi, mittaus ja tallentaminen tietokantaan. Rakenneominaisuudet ovat tyypillisesti voimakkaan perinnöllisiä, mikä tarkoittaa, että niiden muuttaminen jalostusvalinnan keinoin on nopeaa.
- Tiedon keruu ja tallentaminen tietokantaan polvilumpion sijoiltaanmenon vuoksi oireilevista ja kirurgisesti hoidetuista tai tällaisen hoidon tarpeessa olevista koirista. Oireilevien ja hoitoa vaatineiden koirien jättäminen jalostuksen ulkopuolelle.
- Kaikkien luksaatiokoirien jättäminen vähitellen jalostuksen ulkopuolelle (Putnam-tulos 1 tai suurempi).

Koiran oman ilmiasun lisäksi jalostuspäätökset voitaisiin perustaa myös jalostusindeksiin. Indeksiin kerättäisiin eri lähteistä kerääntyvä tieto: 1) rakenteen mittaustulokset, 2) suvun koirilla ilmennyt eläinlääkärihoidon ja kirurgian tarve, 3) koiran oma sekä lähisuvun seulontatutkimustulokset sekä 4) mahdolliset genomiset riskiarvot. Nämä voisivat kaikki yhdessä vaikuttaa indeksiin. Indeksin käyttö voisi mahdollistaa myös sellaisten sukutaustaltaan terveiden koirien jalostuskäytön, joilla itsellään on lievä sijoiltaanmeno.

Nykyistä tehokkaampi jalostusohjelma on tarpeen

Koirien hyvinvointia ajatellen nuorella iällä puhkeavat krooniset sairaudet, jotka eivät selvästi lyhennä elinikää, voivat olla merkittävä hyvinvointihaitta. Näin on erityisesti sairauksissa, joiden esiintyvyys ja vakavuusaste ovat korkeita.

Polvilumpion sijoiltaanmenoa tavataan tyypillisesti jo nuorilla koirilla. Esiintyvyys on joillakin roduilla hyvin korkea. Sairaus aiheuttaa kipua ja liikkumisvaikeutta. Hoito ei aina auta, jolloin koira saattaa invalidisoitua. Kyse todella on yhdestä koirien merkittävimmästä perinnöllisestä sairaudesta, jota tulisi vähentää paljon nykyistä tehokkaammin.

Kuva Eeva Tuomisto

TULOKSIA MAAILMALTA

Julkaisemme Suomessa kasvatettujen ja/tai Suomessa asuvien heelerien tuloksia ulkomaisista näyttelyistä tai kilpailuista/kokeista kootusti ”Ulkomailla menestyneet”-palstalla.

Toimitus kokoaa Koiranetistä sinne kirjautuvat tulokset.

Jos koirasi tulos ei ole kirjautunut Koiranettiin ja/tai haluat saada tuloksen yhteyteen koirasi kuvan, toimita tiedot ja/tai kuva ennen lehden aineistopäivää osoitteeseen: heeler.harrastajat@gmail.com

Uusia ulkomaiden voittajia ja valioita (Tilanne 31.5.2022)

Flame Ear’s Esmeralda
- EE JMVA (Viron juniorimuotovalio)
- LV JMVA (Latvian juniorimuotovalio)

Marjapirtin Matleena
- LV MVA (Latvian muotovalio)

Marmalade’s Amulet
- EE JMVA (Viron juniorimuotovalio)

Marmalade’s Sommelier
- DK MVA (Tanskan muotovalio)
- DKV-21 (Tanskan Voittaja 2021 Herning 14.11.2021)

Marmalade’s Talisman
- LV MVA (Latvian muotovalio)
- BALT MVA (Baltian muotovalio)

Marmalade’s Walnut
- TLNW22 (Tallinn Winner 2022)
- TLNJW22 (Tallinn Junior Winner 2022)
- LT JMVA (Liettuan juniorimuotovalio)

Mustan Linnan Moni Unelma
- LT MVA (Liettuan muotovalio)
- LTV22 (Liettuan Voittaja 5.3.2022)

Myheels Masterchef
- EUV-21 (Euroopan Voittaja, Budapest 29.-30.12.2021)

HEELER-TINDER SUOMI

Joko olet ilmoittanut kultakimpaleesi Heeler-Tinder Facebook-ryhmään?

Heeler-Tinder Suomi etsii sivuilleen jalostukseen käytettävissä olevia yli 3-vuotiaita perusterveitä ja mukavaluonteisia urosheelereitä, joilla ei ole vielä jälkeläisiä. Tervetuloa sivuille tutustumaan hiomattomiin timantteihin, peräkammarin aarteisiin!

https://www.facebook.com/heelertindersuomi

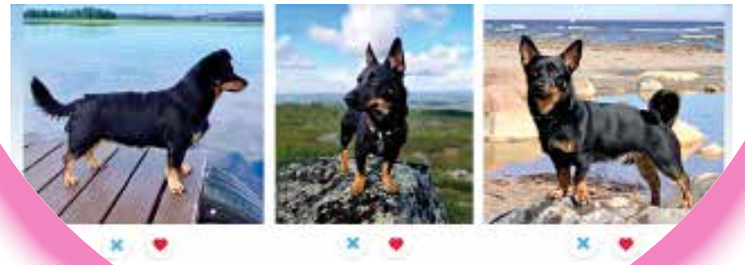

Peikkonevan Big Ben "Artturi"
Kuva Jutta Kuusivaara.

Marjukka Mäkinen haastatteli vuoden 2012 Heeler Harrastajat-lehteen rotumme hammasongelmista eläinhammaslääketieteeseen erikoistunutta Helena Kuntsia (ent. Kuntsi-Vaattovaara), erinomainen juttu on nyt kymmenen vuoden jälkeen edelleen ajankohtainen

Heeler Harrastajat 3/2012
Marjukka Mäkinen:

HEELEREIDEN HAMMASONGELMISTA

Koira on suden sukulainen, joten tuntuisi luontevalta ajatella, että tietysti jokaisella koiralla on hienot ja valkoiset hampaat. Tämä ei kuitenkaan ole valitettavasti kaikissa tapauksissa totta, vaan myös koirilla on monenlaisia ongelmia hampaidensa kanssa.

Perinteisesti koirien hammasvaivoihin ei ole liiemmin paneuduttu, vaan hoitona on yleensä ollut hampaan poistaminen. Kaukana eivät ole meillä ihmisilläkään ajat, kun kansalaisten hammashoidosta vastasi kyläseppä, ja vielä 1960-luvulla PohjoisKarjalassa tekohampaat olivat yleinen ja myös arvostettu rippilahja – siis 15-vuotiaalle! Tästä on kuitenkin kuljettu pitkä matka nykypäivän juuri- ja oikomishoitoihin, ja mitä ihminen edellä, sitä koira perässä - nykyään Suomessakin on jo ainakin pääkaupunkiseudulla tarjolla laadukasta, erikoistunutta eläinten hammashoitoa.

On ukkosta enteilevä heinäkuinen lauantaipäivä, kun istumme alas Suomen toisen (kyllä, heitä on Suomessa vain kaksi!) hammaslääketieteeseen erikoistuneen eläinlääkärin, ELL, Dipl. AVDC, Dipl. EVDC Helena Kuntsi-Vaattovaaran kanssa Eläinlääkäriasema Anidentin viihtyisissä toimitiloissa Kirkkonummen Veikkolassa. Mukaan olen ottanut esimerkkikoiraksi aiemmin Anidentin asiakkaana käyneen 5-vuotiaan heelernarttuni Marsan, jonka suusta löytyy monta heelereille tyypillistä ongelmaa.
- Koiralla on 42 pysyvää hammasta, pennulla puolestaan maitohampaita 28. Maitohampaat alkavat puhjeta noin kolmen viikon iässä, pysyvien hampaiden vaihtuminen alkaa etuhampaista yleensä 3-4 kk iässä. Kulmahampaat vaihtuvat noin 6 kk ikään mennessä, viimeisenä vaihtuvat poskihampaat ovat yleensä puhjenneet koiran täyttäessä 7 kk, Helena Kuntsi-Vaattovaara taustoittaa aihettamme ja ottaa esille koiran normaalista saksipurennasta

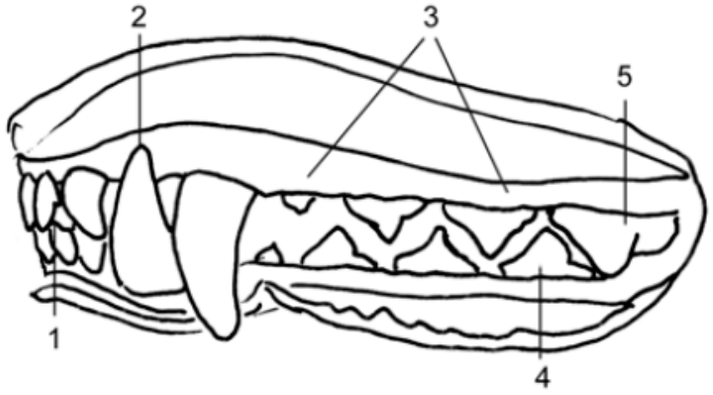

Koiran normaali saksipurenta: Alaetuhampaat pureutuvat yläetuhampaiden kruunujen kitalaenpuoleiseen kolmannekseen (1). Alakulmahammas pureutuu keskellen ulommaisen yläetuhampaan ja yläkulmahampaan välistä tilaa (2). Premolaarien eli välihampaiden kruunut muodostavat säännöllisen sik-sak-kuvion (3). Neljäs alapremolaari pureutuu keskelle kolmannen ja neljännen yläpremolaarin välistä tilaa (4). Neljännen yläpremolaarin kruunu peittää täysin ensimmäisen alamolaarin eli poskihampaan kruunun (5).
Kuva Anident Oy.

tehdyn muovimallin, jossa alakulmahampaille on tila pureutua keskellä ulommaisen yläetuhampaan ja ja kulmahampaan välistä tilaa. Myös poskihampaat asettuvat leukojen ollessa kiinni tiukasti toistensa lomaan, ja purenta on tiivis ja leikkaava.
- Usein katsotaan purentaa vain edestä, vaikka todellisen saksipurennan tulee toteutua myös muiden hampaiden osalta, Kuntsi-Vaattovaara muistuttaa. - Heelereillä on usein pieni pää, jossa on kevyt kuono-osa ja kapea alaleuka. Kun hampaat vielä usein ovat suuret koiran kokoon nähden, helposti tulee ahdasta, hän toteaa, ja kurkistaa esimerkkikoira-Marsan suuhun: Marsalla on edestä katsoen saksipurenta, joskin alakulmurit ovat aavistuksen ahtaasti, mutta kun tarkastellaan leukoja sivulta, on selvästi nähtävissä, että oikean leukapuoliskon hampaiden väliin jää noin 1,5mm tilaa leukojen ollessa suljettuna, vasemmalla puolella väliä on sentään huomattavasti vähemmän.

Kapea alaleuka ja alakulma-hampaan liian pysty asento aiheuttavat alakulmahampaan pureutumisen kitalakeen. Kuva Anident Oy.

- Tällä(kään) koiralla ei ole rotumääritelmän mukaista leikkaavaa saksipurentaa, Kuntsi-Vaattovaara toteaa kertoen, että tällaiset löydökset ovat erittäin yleisiä muissa kuin saksalaisissa roduissa, joissa hampaiden suhteen on aina noudatettu erittäin tiukkaa linjaa. Voidaan havaita, että Marsalla on juuri se pieni, kapea pää, kevyt kuono ja niukka alaleuka – ja ne suuret susihukkahampaat. Etuhampaita on yläleuassa synnynnäisesti kuuden asemesta viisi, ja alaleuassakin nykyään viisi, kun se kuudes piti poistaa puolivuotiaana riviin mahtumattomuuden vuoksi. Myös maitoalakulmurit piti aikanaan poistaa, kun ne eivät tehneet elettäkään irrotakseen.
- Mielestäni heelerkasvatuksessa pitäisi ehkä pyrkiä suurempiin päihin ja tilavampiin kuonoihin sekä voimakkaampiin alaleukoihin, joihin voisi uskoa 42 suuren hampaan sopivan, Kuntsi-Vaattovaara toteaa.
- Silloin voi toki kaupanpäällisinä tulla jonkin verran ala- ja tasapurentoja, mutta niistä ei ole koiralle yleensä mitään terveydellistä haittaa, toisin kuin yläpurennasta. Purentavikoja voivat aiheuttaa hampaiden asentovirheet tai leukaluiden epäsuhtainen pituus toisiinsa nähden. Leukaluuperäiset viat ovat yleensä perinnöllisiä, mutta niiden perinnöllisyyskaavaa ei tunneta. Esimerkkejä leukaluuperäisistä purentavioista ovat ylä-, ala- ja ristipurenta. Yhden hampaan asentovirhe ja toisaalta vakavat leukojen epäsymmetriset pituuserot voivat syntyä myös trauman seurauksena.
- Yleisin tällaisia vakavia traumoja aiheuttava tilanne on se, jossa perheen aikuinen koira puree vähän aikaa sitten kotiin tullutta uutta pentua niin pahasti naamaan, että pennun leuka murtuu. Tällainen purema voi pysäyttää yhden leukapuoliskon kasvun, Kuntsi-Vaattovaara selittää.
- Koiralla on yhteensä neljä leukaa, kaksi ylhäällä ja kaksi alhaalla, alhaalla leukojen välissä on vain sidekudosliitos. Tästä syystä koiralle on mahdollista kehittyä jokin purentapoikkeavuus vain yhteen näistä neljästä leuasta, Kuntsi-Vaattovaara vielä selventää.
- Ikävää hammashoidoissa on se, että vakuutusyhtiöt korvaavat ainoastaan tapaturmaisesti murtuneiden hampaiden hoidon, muu jää omistajan itsensä kustannettavaksi. Kustannukset nousevat helposti aika suuriksi, koska kaikki toimenpiteet pitää tehdä narkoosissa. Suomessa koirille tehdään purentavikoja korjaavia oikomishoitoja ainoastaan terveydellisistä syistä, esteettisiä oikomishoitoja ei tehdä. Oikomishoidoista tehdään ilmoitus Kennelliitolle, ja oikomishoidettua koiraa ei voi esittää näyttelyssä eikä sitä myöskään voi käyttää jalostukseen, Kuntsi-Vaattovaara muistuttaa lisäten, että sama koskee tietysti myös yläpurentaista koiraa, joten tilanne ei siltä osin ainakaan

jatkuu seuraavalla sivulla. . . . . .

hoidon myötä huononnu.
- Kaikki alkaa siitä, että jo ensimmäisessä eläinlääkärin suorittamassa tarkastuksessa, ennen luovutusta, pennun purenta ja hampaat tarkistetaan huolellisesti. Valitettavasti eläinlääkäreillä on erilaisia valmiuksia tähän, Kuntsi-Vaattovaara pahoittelee, mutta toteaa sitten, että onneksi suuremmilla eläinlääkäriasemilla ainakin jo löytyy yleensä yksi eläinlääkäri, joka on omasta kiinnostuksestaan perehtynyt paremmin hampaisiin ja niiden hoitoon.
- Mikäli maitohammasvaiheessa huomataan ongelmia, niihin on syytä puuttua heti, sillä kokemus on osoittanut, että maitohampaiden asento ennustaa myös pysyvien hampaiden asentoa. Yleisin ongelma on se, että alakulmurit ovat liian pystyssä asennossa (linguoversio) osuen yläikeneen tai pahimmassa tapauksessa kitalakeen. Tällöin voidaan toteuttaa ns. ennaltaehkäisevää oikomishoitoa, josta ei tehdä ilmoitusta Kennelliittoon; näitä koiria voi myös näyttelyttää normaalisti, ja mielestäni myös käyttää jalostukseen, Kuntsi-Vaattovaara selvittää.
- Hammasviat ovat selvästikin perinnöllisiä, ja ne tulee ottaa jalostusvalinnoissa huomioon yhdessä muiden vikojen, sairauksien ja ei-toivottujen ominaisuuksien kanssa. Tämän päivän rotukoirajalostuksessa suurempi ongelma on usein kuitenkin kaventuva geenipooli, joten liikaa ei koiria kannata karsia jalostuksesta hampaidenkaan takia, varsinkaan jos rotu on muutenkin niin harvalukuinen kuin lancashire heeler, hän varoittaa. Ennaltaehkäisevässä oikomishoidossa liian pystyasentoisia maitoalakulmureita voidaan jatkaa paikka-aineella, jolloin hampaan kruunu=näkyvä hampaan osa pitenee, ja hammas ei enää ota kiinni yläikeneen. Mikäli siinä on vielä ahtautta, voidaan yläientä hieman loveta, jolloin alakulmuri ei enää aiheuta siihen hankausta. Paikka-aine on osoittautunut yllättävän kestäväksi, eikä sen tarvitse maitohampaissa montaa viikkoa yleensä kestääkään.
- Tässäkin on nähtävissä se, että pysyvä hammas mukailee maitohampaan asentoa: kun maitohampaan asentovirhe on korjattu paikka-aineella, usein pysyvä hammas puhkeaa oikeaan asentoon. Korjauksen myötä syntyy ns. kulmahampaiden oikea hammaslukko, joka osaltaan tukee leukojen tasatahtista kasvua. Tärkeintä kuitenkin on, että koiran suu on hoidettuna kivuton, Helena Kuntsi-Vaattovaara korostaa.

Monien heelereiden riesana ovat irtoamattomat maitokulmahampaat, jotka pitää poistattaa eläinlääkärillä. Missä vaiheessa tulee kääntyä eläinlääkärin puoleen, entä hampaisiin erikoistuneen eläinlääkärin?
- Nyt pitää muistaa, että irtoamattomat maitokulmahampaat ovat jo itsessään perinnöllinen vika, Kuntsi-Vaattovaara toteaa heti aluksi. Irtoamattomuus johtuu siitä, että pysyvän hampaan aihe on väärässä asennossa, jolloin se ei sulata maitokulmahampaan juurta. Mikäli maitokulmuri vedetään pois, yleensä siitä jää sulamatonta juurta jäljelle, ja tämä juuren osa estää puhkeavan pysyvän kulmahampaan hakeutumasta oikeaan paikkaansa. Tästä puolestaan voi seurata, että normaalistikin maitokulmurin kielen puolelle puhkeavat pysyvät kulmahampaat asettuvat liian keskelle ja liian pystyyn, vaatien tapauksesta riippuen joko ennaltaehkäisevää tai varsinaista oikomishoitoa. Jos pysyvä kulmahammas on jo puhjennut, yleensä on noin kaksi viikkoa aikaa poistattaa tiukasti jököttävä maitohammas. Irtoamassa oleva maitohammas muuttuu väriltään vaaleanpunertavaksi. Poistoon ei tarvita erikoiseläinlääkäriä, mutta kun poistoaikaa on varaamassa, kannattaa varmistua, että eläinlääkärillä on käytössään hammasröntgen, ja että poisto tehdään leikkaamalla, ei vetämällä, Kuntsi-Vaattovaara painottaa.

Kasvattajien olisi hyvä pitää jonkinlaisista kirjaa kasvattiensa mahdollisista hampaiden vaihtumiseen liittyvistä ongelmista, esimerkiksi juuri poistoa vaativista maitokulmureista. Jos vika vain hyväksytään heelereille kuuluvana ominaisuutena, pian se on levinnyt koko populaatioon. Entä milloin on asiaa erikoiseläinlääkärille?
- Mikäli yläpurentaisen koiran kanssa hakeudutaan erikoiseläinlääkärille 6 kk iässä, käytössä ovat kaikki hoitovaihtoehdot, ja niistä voidaan valita paras ottaen huomioon koiran käyttötarkoitus, temperamentti ja omistajan budjetti. Lievin hoitokeino on yläikeneen tehtävä ienviilto, jolla tehdään tilaa alakulmahampaan siirtymiselle oikealle paikalleen. Jatkohoitona voidaan tällöin käyttää esim. purennanohjauspalloa. Vaikeammissa tapauksissa käytetään varsinaisia oikomistekniikoita (oikomistekniikoista lisää tietoa Anidentin kotisivuilla www.anident.fi > artikkelit). Noin puolivuotiaan koiran oikomishoito voi olla hyvinkin nopea, mitä vanhempi koira on, sen hitaammin ja kalliimmin kaikki tapahtuu, Kuntsi-Vaattovaara muistuttaa.

Hammashoidot ovat hintavia, ja vakuutus korvaa vain tapaturmaiset hammasvauriot. - Haluaisin vakavasti varoittaa pennunostajia hankkimasta pentua, jonka kasvattaja myy edullisempaan hintaan siksi, että sillä on yläpurenta. Alapurennasta ei yleensä ole terveydellistä haittaa, elleivät leuat nyt ole aivan eri paria. Surettaa, kun vastaanotolleni tulee opiskelijabudjetilla elävä nuori pari ensimmäisen koiransa kanssa, ja koiralla on hoitoa vaativa yläpurenta, joka on ollut tiedossa jo luovutusiässä. Jonkin satasen alennus hankintahinnassa ei paljon lämmitä, kun ottaa huomioon, että tällaisen purentavian korjaamiseen voi koiran ensimmäisenä elinvuonna mennä helposti pennun täysi hinta, 1000-1500 euroa, Kuntsi-Vaattovaara harmittelee, toivoen myös kasvattajilta tässä asiassa suurempaa vastuullisuutta.
- Hoitamattomana yläpurenta on koiralle kivulias ja elämänlaatua heikentävä tila, hän vielä lisää.- Vaikeissa tapauksissa vääräasentoiset alakulmurit ovat tehneet avanteen nenäonteloon, ja varsin usein näemme tapauksia, joissa alakulmurit ovat kalvaneet kuopan yläikeneen, ja kuopan pohjalta löytyy vielä hiekkaa tai muita pienesineitä, jotka entisestään suurentavat kuoppaa ja lisäävät koiran kipua. Me ihmiset kyllä tiedämme, miten kamalaa hammassärky on, mutta harvoin muistamme, että koiralle aiheutuu aivan samanlaista kipua ja kärsimys-

Amelogenesis imperfekta, kiillepuutos, aiheuttaa kovan valkoisen hammaskiilteen puuttumisen, jolloin koiran hampaat ovat kellanruskeat, lähinnä teen väriset. Kuva Eeva Teräväinen

tä hoitamattomista hammasvaivoista, Kuntsi-Vaattovaara muistuttaa vakavana.

Vilkaisu kelloon, ja siirrymme seuraavaan aiheeseen, eli koiran hammaskiilteen kehittymisen häiriöihin. Eräs melko tuntematon, mutta heelerilläkin esiintyvä hammasongelma on kiillekehityshäiriöt. Tyypillisesti kiilleongelmat ilmaantuvat pysyvien hampaiden vaihtuessa, kun maitohampaissa sen sijaan ei ollut mitään poikkeavaa. Kehityshäiriön laatu vaihtelee täydellisestä hammaskiilteen puutoksesta värimuutoksiin, laikkuihin, kuoppiin, raitoihin tai kynnellä raaputettaessa murenevaan kiilteeseen. Kiillevaurio syntyy aina vielä puhkeamattomaan pysyvään hampaaseen. Myöhemmällä iällä yhteen tai kahteen hampaaseen ilmaantuvat värimuutokset eivät ole kiillepuutosta, sitä ei myöskään ole ikääntyville koirilla ilmaantuva hammaskiilteen heikkeneminen.

Vanhojen englantilaisten kasvattajien mutu-tuntuman mukaan hammasongelmia esiintyisi liver-värisissä yksilöissä enemmän suhteessa siihen, miten harvinainen ruskea

jatkuu seuraavalla sivulla. . . . . .

väri kuitenkin rodussamme on. Tästä ei kuitenkaan ole olemassa minkäänlaista faktaa.

Hammaskiilteen kehittymisen häiriöt jaetaan kahteen luokkaan: kiilteen puuttumiseen ja kiilteen hypomineralisaatioon. Hypomineralisaatiossa kiille on pehmeää ja helposti irtoavaa. Amelogenesis imperfecta on perinnöllinen kiillesairaus, joka voi sisältää kumpaakin näistä. Amelogenesis imperfecta tunnetaan paremmin ihmisellä. Koiralla sairaus tunnetaan huonosti, mutta sitä on raportoidusti epäilty mm. isolla villakoiralla. Heeler kuuluu rotuihin, joissa on kliinisiä havaintoja amelogenesis imperfecta –epäilyistä, mutta mitään julkaistua tietoa tästä ei ole. Kiillekehityshäiriön (laikut, raidat, kuopat, pienialaiset kiillepuutokset, mureneva rakenne kiilteen pinnassa, joka ei kuitenkaan ole kariesta) voi aiheuttaa vaikka koiran hampaidenvaihtoiässä sairastama ankara kuumetauti, esim. penikkatauti. Sen sijaan käytössä olevien penikkatautirokotteiden ei pitäisi kiillekehityshäiriötä aiheuttaa, koska rokote on valmistettu tapetusta viruksesta. Samoin altistavana tekijänä voi toimia nartun tiineysaikanaan sairastama sairaus ja/tai sairauden lääkintä, joka vioittaa sikiöiden kehittymässä olevia hampaita, ravitsemukselliset seikat eli jonkin aineen puuttuminen tai liikasaanti jne. Tällaiset kiillekehityshäiriöt eivät ole perinnöllisiä, vaan niiden syntyyn on ulkopuolinen syy. Näin syntynyt kiillevaurio on lievimmillään vain kosmeettinen, tai sen kanssa voidaan elää huolehtimalla koiran suuhygieniasta harjaamalla hampaat vaikka päivittäin ja välttämällä makean syöttämistä. Koiran suun pH torjuu luontaisesti reikiintymistä, mutta oikealla ruokinnalla voidaan asioihin vaikuttaa positiivisesti. HUOM! Koiralle ei saa missään tapauksessa antaa ksylitolia, se on koiralle myrkyllistä! Suuhygieniasta tulee pitää erittäin tarkka huoli, myös hampaiden pinnoittamista erikoiseläinlääkärillä voi harkita (melko kallista, uusittava määräajoin, toimenpide vaatii narkoosin). Mikäli bakteeri pääsee juurikanavaan, ainoa hoitovaihtoehto on juurihoito: juurikanava täytetään lääkeaineella ja tehty reikä suljetaan paikka-aineella. Ongelmana on, että koska kiille puuttuu, bakteeri voi päästä juurikanavaan huokoisen hammasluun kanavia pitkin ja pilata hoidon saavutukset.

- Välttämättä myöskään näin hoidettavia hampaita ei ole vain yhtä, vaan useita, jopa jatkuvasti. Koiran hammashoito edellyttää joka kerralla koiran nukuttamista. Jokaisen täydellisestä kiillepuutoksesta kärsivän koiran omistajan tuleekin tilanteen mukaan harkita, kuinka pitkälle meneviin hoitoihin on valmis ryhtymään. Koiran tilanteesta kannattaa keskustella erikoiseläinlääkärin kanssa, Helena Kuntsi- Vaattovaara vielä lisää.

Kysyttäessä kiillepuutoskoirien jalostuskäytöstä, asiantuntijoiden kanta vaikuttaa selkeältä: mikäli koiralta tai sen jommaltakummalta vanhemmalta puuttuu kokonaan hammaskiille (koira sairastaa amelogenesis imperfectaa), sitä ei tulisi käyttää lainkaan jalostukseen. Myöskään ei pitäisi yhdistää kahta koiraa, joiden suvuissa tätä vikaa on esiintynyt. Amelogenesis imperfectan epäillään Saksassa isoilla villakoirilla tehtyjen kokeiden perustella olevan koiralla perinnöllinen sairaus, joka periytyisi resessiivisesti, mahdollisesti polygeenisesti eli usean geenin välityksellä. Tämä tekee homman haastavaksi jalostuksen kannalta. Heelereissä tiedetään linjoja, joissa kiillepuutoksen riski näyttäisi olevan selvästi kohonnut.

- Amelogenesis imperfecta on vakava sairaus, joka merkittävästi heikentää koiran elämänlaatua ja usein myös lyhentää sen elinikää, Kuntsi-Vaattovaara toteaa lopuksi.

Haastateltavana ELL, Dipl. AVDC, Dipl. EVDC Helena Kuntsi-Vaattovaara, Eläinlääkäriasema Anident Oy.

Lähdemateriaalina käytetty myös Helena Kuntsi-Vaattovaaran artikkelia koiran hammaskiillekehityshäiriöistä sekä Helena Kuntsi-Vaattovaaran purentavika-artikkelia, www.anident.fi > artikkelit.

Kuvat www.anident.fi (purenta). Eeva Teräväinen (kiillepuutos).

Toimituksen nosto kapean alaleuan aiheuttamista purentavirheistä:

Lance Canine eli peitsihammas

Peitsihammas/sapelihammas on heelereillä ilmenevä todennäköisesti resissiivisesti periytyvä purennan ongelma.

Suuressa terveystaulukossa on toistaiseksi seitsemän heeleriä, joilla on tunnistettu peitsihammas.Shelteillä peitsihampaita ilmenee jopa 6 %:lla koirista ja shelteiltä on löydetty kaksi ongelmaan yhteydessä olevaa geeniä, joiden tunnistamiseen on kehitetty geenitesti.

Yläkulmahammas tai hampaat kasvavat ikenen suuntaisesti eteenpäin ja hampaiden kärjet tulevat esiin suun edestä. Vika on usein toispuoleinen, mutta peitsihampaat voivat olla myös molemminpuoliset. Väärin asettuneet hampaat voivat asennostaan riippuen vaurioittaa ikeniä ja kitalakea, viallinen hammas voi myös painaa muita hampaita virheasentoon.

Hoitovaihtoehtona peitsihampaalle on oikominen tai virhe asentoisen hampaan poisto. Petsikulmahampaan poisto on varmin keino estää ienten tai kitalaen vaurioituminen, oikomishoidon tulokset ovat vaihtelevia ja se on kallista.

Sapelihammas vielä kasvussa 10 kuukautisella heelerillä. Kuva Pikka Juvonen

Sapelihammas ennen poistoa. Kuva Teija-Tuulikki Salomaa

ELL Ulla Eskelinen

Julkaistu Kerry-&Vehnä-lehdessä 1/2022

Koirakin tarvitsee perusteellista hammashoitoa

Aloitan ikävällä tosiasialla: hammassairaudet ovat koirien yleisimpiä hoitoa vaativia vaivoja. Moni koira elää kaikessa hiljaisuudessa suusta johtuvan kroonisen kivun kanssa.

Sitten jatkan myönteisemmällä faktalla: yhä useampi lemmikki saa hammassairauksiinsa hyvää hoitoa sekä säännöllistä, hammasvaivoja ennaltaehkäisevää hoitoa. Tästä hyvänä esimerkkinä kuvissa autuaan tiedottomana köllöttelevä Niilo-poika, joka on käynyt hammaslääkärin pöydällä säntillisen säännöllisesti jo vuosien ajan.

Miksi ja milloin hammashoitoon?

Koirien hampaissa on eroja. Osalla koirista hampaat pysyvät hyväkuntoisina läpi elämän melko vähäisin hoitopanostuksin. On myös helppo väittää, että koiralla ei ole hammasvaivoja, jos niitä ei ole koskaan kunnolla tutkittu. Hammashoidon tarve on yksilöllinen, mutta useimpien koirien hampaat vaativat jatkuvaa ja säännöllistä hoitoa, jotta ne pysyisivät kunnossa.

Onneksi tietoisuus koirien hammashoidon tärkeydestä lisääntyy koko ajan, ja omistajan tuovat lemmikkejään hammashoitoon jo ennen päällepäin havaittavia ongelmia. Hammasvaivat paljastavia oireita ovat mm. hampaisiin kertynyt runsas hammaskivi, ikenien punoitus ja suusta leviävä paha haju. Hammasvaivat eivät kuitenkaan aina näy päällepäin, vaan myös siistiltä näyttävässä suussa voi olla piileviä ja kivuliaita muutoksia. Oireettomilla potilailla todetaankin usein yllättäviä, hoitoa vaativia hammas- ja iensairauksia.

Koiran koko, rotu ja kallonmuoto sekä yksilön taipumus hammasongelmiin vaikuttavat siihen, kuinka varhaisessa iässä ensimmäistä hammashoitoa suositellaan ja kuinka usein hammashoitoa tarvitaan.

Kääpiö- ja toyrotuiset koirat, esim. yorkshirenterrierit, chihuahuat ja pienet villakoirat, ovat erityisen alttiita ienten ja hampaan kiinnityskudoksen tulehdukselle. Muita hammasvaivojen ”riskirotuja” ovat voimakkaasti brakykefaaliset rodut (esim. mopsi) sekä monet muut rodut, kuten kiinanharjakoirat, cavalier, bichonit, kääpiösnautseri ja osa terriereistä, vain muutamia mainitakseni.

Säännölliset hammashoidot tulisi aloittaa näillä koirilla jo 1-2 vuoden iästä alkaen erityisesti, jos koiralla havaitaan esim. puuttuvia hampaita, virheellinen purenta tai muuta poikkeavaa hampaistossaan. On erityisen tärkeää, että eläinlääkärit tunnistaisivat nämä koirat jo pentu- tai 1-vuotisrokotuksilla, tutkisivat hampaat ja purennan ja kertoisivat omistajille näistä hammassairauksien riskeistä sekä erityistarpeista mm. kotihoidon suhteen.

Vähäisemmän parodontiittiriskin koirille (esim. saksanpaimenkoira) ensimmäistä hammashoitoa suosittelen noin 3 vuoden iässä, mikäli hampaiston silmämääräisessä arvioinnissa ei havaita hammaspuutoksia, purennan ongelmia, ientulehdusta tai hampaiden traumoja.

Hammaskivenpoisto vs. perusteellinen hammashoito - missä ero?

Jotta hammas- ja iensairauksia pystytään tunnistamaan ja hoitamaan ajoissa, hampaita pitää osata tutkia ja hoitaa perusteellisesti, pintaa syvemmältä. Pelkkä hammaskivenpoisto ei siis riitä eikä sitä tule sekoittaa perusteelliseen hammashoitoon.

Hammaskivenpoiston tarkoitus on ennaltaehkäistä ientulehdusta ja parodontiittia eli hampaan kiinnityskudoksen tulehdusta. Monilla klinikoilla hammaskivenpoiston suorittaa hoitaja eikä toimenpiteeseen sisälly eläinlääkärin tekemää hampaiden tutkimusta. Hoidon aikana hammaskivi ja plakki poistetaan hampaiden kaikilta pinnoilta sekä ienrajan alta ientaskuista. Pelkän päällepäin näkyvän hammaskiven poisto ei auta, sillä ientulehduksen aiheuttaa juuri ienrajan alla piileskelevä plakki. Siksi potilaan tulee olla hoidon aikana nukutettuna, leuat täysin rentona, jotta plakki voidaan puhdistaa myös takimmaisten hampaiden ientaskuista.

Hammaskivenpoistoon käytetään ultraäänilaitetta, jossa on erilaiset poistokärjet ienrajan ylä- ja alapuoliselle hammaskivelle ja plakille. Kärkien ja hampaan pinnan viilentämiseksi laite suihkuttaa jatkuvasti vettä, minkä vuoksi potilaan kuono kastuu toimenpiteen aikana. Veden pääsy nieluun estetään sideharsotupolla. Mainittakoon vielä, että tällä eläinlääkäreiden ja hammaslääkäreiden käyttöön tarkoitetulla laitteella ei ole mitään yhteistä EmmiPet-harjan kanssa. Lisäksi syventyneet ientaskut tulee puhdistaa käsi-instrumenteilla ja lopuksi hampaiden pinnat silotetaan koneellisesti kiillotuspastalla, jotta puhdistuksessa syntyneet mikronaarmut tasoittuvat eivätkä kerää heti uutta plakkia itseensä.

Perusteelliseen hammashoitoon kuuluu hampaiden ja ientaskujen puhdistuksen lisäksi suun sairauksien diagnosointi ja hoitosuunnitelman laatiminen. Tätä varten hampaat on tarkastettava ja röntgenkuvattava hammassairauksiin perehtyneen eläinlääkärin toimesta. Hammastarkastuksessa potilaan purenta, suuontelo ja hampaisto tutkitaan. Jokainen hammas tarkastetaan yksitellen mm. murtumien, syöpymien, värimuutosten ja liikkuvuuden varalta ja hammasta ympäröivien ientaskujen syvyys mitataan.

Hampaiden ja niitä ympäröivän leukaluun kunnon luotettava arvioiminen on mahdotonta ilman hammasröntgen- tai CBCT-kuvausta (kartiokeilakuvaus). Päällisin puolin normaalin näköinen hammas voikin olla kuolioitunut, juurten ympärillä voi olla tulehduspesäkkeitä, leukaluun sisällä voi olla puhkeamattomia hampaita, katkenneita juuria ja monia muita kivuliaita ongelmia, jotka jäisivät kokonaan huomaamatta ilman kuvausta.

Hammasröntgentutkimukseen sisältyy koiran koosta riippuen 10-14 digitaalista hammasröntgenkuvaa, joissa koko hampaisto on kuvattuna tietyssä järjestyksessä ja vakioiduissa kuvakulmissa eli projektioissa. Laadukkaat ja oikea-asentoiset kuvat ovat edellytys kuvien luotettavalle tulkinnalle ja muutosten seurannalle esimerkiksi vuosikontrollien yhteydessä.

Kuvien ja hammaskarttaan kirjattujen löydösten perusteella eläinlääkäri laatii potilaalle hoitosuunnitelman, joka voi sisältää esimerkiksi murtuneiden hampaiden pinnoituksia, ienkirurgiaa ja hampaiden kirurgisia poistoja. Usein kaikki tarvittava voidaan tehdä samalla kertaa yhdessä nukutuksessa, mikäli omistaja niin toivoo ja se on potilaan kannalta järkevintä. Kun hoitosuunnitelma on selvillä, eläinlääkäri sopii potilaan omistajan kanssa käynnillä tehtävistä toimenpiteistä.

Muutamia koirien tavallisimpia hammasvaivoja

Noin 80%:lla yli 3-vuotiaista koirista on jonkin asteista hampaan kiinnityskudoksen tulehdusta eli parodontiittia. Kun hampaisiin kertyneen bakteeriplakin aiheuttama ientulehdus etenee syvemmälle ientaskuihin ja alkaa tuhota hammasjuurta kiinnittävää sidekudosta ja luuta, puhutaan parodontiitista. Erityisen yleinen ongelma se on pienikokoisilla koirilla. Tavallisin syy koiran hampaanpoistolle onkin parodontiitti, joka on edennyt niin pitkälle, ettei hammas ole enää pelastettavissa.

Parodontiittia ei voi parantaa, mutta sen etenemistä voidaan rajoittaa ja hidastaa. Perusteellisuus ja säännöllisyys ovat hoidon tärkeimmät kulmakivet. Ennusteeltaan toivottomat, tulehdusta ylläpitävät hampaat on poistettava, jotta suun tulehdustilanne saadaan rauhoittumaan.

Niitä hampaita, joissa muutokset ovat lievempiä, voidaan hoitaa tehostamalla päivittäistä kotihoitoa ja tihentämällä klinikalla tehtäviä hammashoitoja, jotta plakin kertyminen ientaskuihin ja tulehduksen eteneminen pysyisivät kurissa. Hammashoidon yhteydessä voidaan hampaisiin mm. tehdä kirurgisia parodontiittihoitoja ja käyttää valmisteita, jotka estävät plakin pääsyä syventyneisiin ientaskuihin.

Muita yleisimpiä syitä hampaiden poistoon ovat hammassyöpymät sekä sellaiset hammasmurtumat, joiden seurauksena hammas on kuolioitunut. Suurin osa hammasmurtumista on onneksi pinnallisia, ja ovat hoidettavissa hampaan pinnoituksella tai paikkauksella, jos hammas näyttää terveeltä röntgenkuvassa.

jatkuu seuraavalla sivulla. . . . . .

Murtumien lisäksi esim. keppien tai hiekkaisten lelujen pureskelusta syntyneet mekaaniset kulumat (abraasio) sekä hammasväleihin tunkeutuneet vierasesineet ovat yleisiä löydöksiä. Murtuneet tai voimakkaasti kuluneet hampaat tulee tutkia röntgenkuvaamalla ja hoitaa, sillä ne voivat aiheuttaa koiralle kipua. Joissain tapauksissa murtuneita, kuolioituneita hampaita voidaan pelastaa poistolta juurihoidon avulla.

Hammashoidon anestesia ja kivunhoito ovat tarkkaa puuhaa

Perushammashoitoon kuluu aikaa noin 1,5 tuntia. Hampaiden poistot ja muut toimenpiteet pidentävät hoidon kestoa, ja on melko tavallista, että hammashoito kestää kokonaisuudessaan noin 2-3 tuntia. Anestesiat ovat siis usein pitkiä, ja siksi ajanmukaiset anestesiakäytännöt ja -turvallisuus ovat hammasklinikan toiminnan keskiössä.

Nykyään hammashoidot suositellaan turvallisuussyistä tehtäväksi inhalaatioanestesiassa, jossa koira hengittää nukutuksen aikana hapen ja anestesialääkkeen seosta henkitorveen asennetun putken kautta. Hammashoitoja ei tule tehdä pelkässä rauhoituksessa tai ilman hengitystuubia. Nukutus suunnitellaan yksilöllisesti jokaiselle potilaalle mm. terveydentilan ja iän mukaan.

Ikä ei ole itsessään este hammashoidolle. Senioripotilaasta on kuitenkin perusteltua tutkia verinäyte ennen nukutusta piilevien sairauksien kuten munuaisten vajaatoiminnan varalta. Eläinlääkärin työparina toimiva klinikkaeläintenhoitaja valvoo anestesiaa koko toimenpiteen ajan potilasta seuraten sekä erilaisten valvontalaitteiden, kuten pulssioksimetrin sekä anestesiamonitorin avulla, jolloin potilaan lämpötilan, sykkeen, happisaturaation, hengityksen hiilidioksidipitoisuuden ja sydänkäyrän seuranta on mahdollista ja mahdolliset ongelmat potilaan voinnissa havaitaan heti.
Hammaskirurgisilla potilailla riittävä kivunhallinta on myös tärkeää niin toimenpiteen aikana kuin sen jälkeenkin. Potilaat saavat toimenpiteen aikana mm. keskushermostovaikutteisia kipulääkkeitä, ja lisäksi leikkausalueilla käytetään pitkävaikutteisia puudutteita.

Erilaisilla vaikutusmekanismeilla toimivia lääkkeitä yhdistelevää kivunhoitoa kutsutaan multimodaalianestesiaksi. Osa potilaista saattaa näiden kaikkien lääkitysten jälkeen olla toimenpiteen jälkeen melkoisen huppelissa. Hammashoidon päätyttyä potilas onkin vielä klinikalla seurannassa, kunnes se on hereillä ja kotiinlähtö on turvallista. Toimenpidepäivänä potilas tarvitsee hellää huolenpitoa, toipilasravintoa ja seurantaa vielä kotona. Lisäksi kipulääkitykset jatkuvat kotona potilaskohtaisesti.

Kotihoito on ensiarvoisen tärkeää!

Puhdistuksen jälkeen hampaiden pintoihin alkaa kertyä välittömästi uutta tulehdusta aiheuttavaa plakkia. Jos plakkia ei poisteta heti, se kovettuu jo 1-2 päivässä hampaan pinnasta vaikeammin irtoavaksi kerrokseksi hammaskiveä.

Hammaskiven karkea pinta on otollinen alusta yhä nopeammalle plakin ja hammaskiven kertymiselle. Siksi päivittäinen hampaidenhoito on ensiarvoisen tärkeää. Hampaiden kotihoitoon ei ole olemassa mitään ihmepilleriä, vaan kuten meillä ihmisilläkin, päivittäinen hampaiden harjaus on tehokkain keino pitää ientulehdusta ja parodontiittia aiheuttava plakki poissa hampaiden pinnoilta.

Hampaiden pesuun tulee aina käyttää koirille tarkoitettua hammastahnaa, joka paitsi maistuu hyvältä myös sisältää mekaanisesti ja entsymaattisesti plakkia puhdistavia ainesosia. Pesuvälineenä voidaan käyttää sormeen kiinnitettävää pesulappua, pientä pehmeää hammasharjaa tai vaikkapa sähköhammasharjaa. Hampaiden pesu kannattaa siis opetella jo pentuikäisestä alkaen.

Monista oheistuotteista voi myös olla apua. Markkinoilla onkin jos jonkinlaisia tuotteita ja tuotevii-dakossa seikkaileva kuluttaja voi hämmentyä eri tuotteisiin liittyvistä tehokkuuslupauksista. Onneksi Veterinary Oral Health Councilin hyväksymien, tutkitusti tehokkaiden hammashoitotuotteiden lista on vapaasti luettavissa osoitteessa www.vohc.org.

Suun terveyden hoito hyödyttää koko eläintä. Hammasongelmat eivät nimittäin rajoitu pelkästään suuhun. Hoitamattomat ja tulehtuneet ikenet ja hampaat ovat infektioportti muualle elimistöön ja toimivat monen, erityisesti vanhuuteen yhdistettävän sairauden, kuten sydän- tai munuaissairauden taustatekijöinä. Hyvällä ja säännöllisellä hammashoidolla voidaan ehkäistä ja parantaa kipua ja tulehdusta, jolloin potilas saa lisää elinvoimaa, hyvinvointia ja elinvuosia.

Kirjoittaja ELL Ulla Eskelinen on suu- ja hammassairauksiin perehtynyt ja hammashoitoja päätyönään vuodesta 2010 tehnyt eläinlääkäri, joka työskentelee tällä hetkellä Eläinklinikka Paras Kaverissa Tuusulassa, www.paraskaveri.fi

PIENI HAMMASHOITOSANASTO

plakki = hampaan pintoihin kertyvä vaalea bakteerimassa, joka aiheuttaa ientulehduksen ja parodontiitin
hammaskivi = syljen mineraalien vaikutuksesta kovettunutta plakkia
ientulehdus = hammasta ympäröivän ikenen tulehdustila, joka on mahdollista parantaa, eikä vielä aiheuta pysyviä vaurioita
parodontiitti = hampaan kiinnityskudoksen tulehdus, joka johtaa hampaan kiinnityksen irtoamiseen ja ympäröivän leukaluun tuhoutumiseen. Parodontiitin aiheuttamat vauriot eivät käytännössä parane, mutta vaurioiden etenemistä voidaan estää.

Kuva Iida Lähdekorpi

PullMoon Ring a dong hop along "Leena". Kuva heta Hassel

Teksti Marketta Lähdekorpi

Hampaita harjaamaan

Koiralla, niin kuin ihmisilläkin, tehokkain tapa estää bakteerimassasta syntyvän plakin kertyminen hampaiden pinnalle on säännöllinen harjaus. Kun koira totutetaan hampaiden harjaukseen heti pentuna, muodostuu siitä parhaassa tapauksessa koiralle jopa mieluinen rutiini ja toimeen tulee myös tartuttua säännöllisesti.

Aloita harjoittelu kuonon koskettelulla, palkitse alkuun heti lyhyen kosketuksen jälkeen koiralle mieluisalla makupalalla. Kun koira pysyy rentona ja selvästi odottaa makupalaa kosketuksen jälkeen, lisää kosketukseen hieman kestoa. Totuta koira samoin huulien nostamiseen molemmilta puolilta sekä lopulta suun avaamiseen ja hampaiden kosketteluun sormin. Etene harjoituksissa asteittain niin, että koira pysyy koko harjoitusajan rentona. Lyhyitä parin minuutin harjoituksia voi tehdä useampiakin päivässä.

Jos koira näyttää epävarmalta, korvat ovat takana, häntä hyvin alhaalla, koira vetäytyy pois luotasi, on matalana lattiaa vasten tai haluaa poistua paikalta, on koskettelu todennäköisesti jotenkin ikävää, jolloin täytyy miettiä, miksi. Voiko eläin olla liian väsynyt tai liian pirteä? Eikö se pidä makupalasta, pitääkö vaihtaa palkkiota? Onko asento koiran mielestä epämiellyttävä, nojaatko ehkä sen päälle? Asetu istumaan koiran tasolle, jos koira pysyy rentona se ei peruuta luotasi. Koira voi olla avustajan sylissä tai heelerin kokoista koiraa voi ehkä pitää sylissä selkä sinuun päin. Onko koiran mielestä epämiellyttävää, että juuri kuonoa kosketellaan? Voit ehkä aloittaa koskettamalla jotain muuta kehon osaa ensin.

Kun hampaiden koskettelu sujuu rennosti, voit siirtyä kevyesti hieromaan hampaita somella. Seuraavaksi voit ottaa vähän sideharsoa tai sidetaitoksen sormen ympärille, siihen vähän koirien hammastahnaa ja sitten hieroa hampaita ienrajasta. Aloita etuhampaista ja kun eläin on tottunut siihen, jatka hiljalleen suun takaosia kohden. Aloita hampaiden ulkopinnoilta, kun niiden hierominen sujuu, voit siirtyä sisäpintoihin.

”Harja reiät estää, puhdas hammas kestää”

Koirien tahnojen maut on tehty miellyttäviksi, esim. maksan makuisiksi ja ne tekevät osaltaan toimenpiteen koiralle mieluisammaksi. Ihmisille tarkoitetut vaahtoavat fluoria ja xylitolia sisältävät hammastahnat eivät sovellu koirille, vaan voivat aiheuttaa jopa pahoinvointia.

Kun hampaiden ja suun käsittely sormin sujuu, tutustutaan hammasharjaan. Palkitse ja kehu koiraa jo hammasharjan katsomisesta ja erityisesti, jos se lähestyy ja tutkii sitä omaehtoisesti. Jos koirasi ei mitenkään hyväksy hammasharjaa eläintarvikeliikkeissä myytävä sormiharja tai hampaidenpuhdistuslaput, voivat toimia kakkosvaihtoehtona, näiden puhdistusteho ei ole yhtä hyvä kuin harjan, mutta ne ovat parempia kuin ei mitään. Puhdistuksessa tärkeintä on se mekaaninen hankausliike, joka poistaa plakkikertymää etenkin läheltä ienrajaa ja samalla hieroo ja vahvistaa ikeniä.

Harjaus kannattaa aloittaa etu- ja kulmahampaista, sillä niihin on helppo ulottua. Laita harjaan hyvän makuista koirien tahnaa, koskettele aluksi kulmahampaiden ulkopintoja, josta siirrytään hiljalleen poskihampaiden ulkopinnoille. Vähitellen voit muuttaa liikkeen harjaavaksi. Hampaiden ulkopintojen harjaus on tärkeintä, sinne kertyy eniten palkkia, mutta kun toimenpide sujuu, tavoitteena on harjata myös hampaiden puru- ja sisäpinnat.

Pyri pitämään harja 45 asteen kulmassa ientä vasten, tällöin harja puhdistaa myös ienrajan alta. Jos koko suun harjaaminen kerralla on vaikeaa, jaa tehtävä osiin, harjaten vaikka yläleuka aamulla ja alaleuka illalla.

Etene harjoittelussa vaiheittain, äläkä missään kohtaa unohda kehua ja palkita koiraa, harjaushetken kruunaa vaikkapa leikki tai herkullinen purutikku.

Jos aloittaa hampaiden harjauksen jo vanhemman koiran kanssa tai jos suun koskettelu ja hampaiden harjaus on koiralle aivan ylikäymättömän vaikeaa, voi olla järkevää tarkastuttaa hampaat eläinlääkärillä ja varmistaa, ettei suussa ole kipua aiheuttavaa ongelmaa. Jos suusta ei löydy mitään huomautettavaa, palataan harjoittelussa taaksepäin ja edetään vieläkin pienemmin askelin ja ehdottoman hyvien palkkioiden kera.

Jos harjaat hampaita päivittäin etkä yhtäkkiä saakaan harjata tiettyä aluetta, voi tämä olla kivun merkki. Pahanhajuinen hengitys, punoittavat ikenet, vaikeudet ruoan tai luiden pureskelussa sekä joskus myös suun raapiminen ja huulitulehdukset kertovat ongelmista hampaissa. Hyvin harvoin koira valittaa tai kiljaisee suun kivusta. Hammasongelmista voivat kertoa myös koiran syrjään vetäytyminen, lepäily/nukkuminen normaalia enemmän, pureskelu vain toisella puolella suuta, ruuan tiputtaminen tai normaalia huonommalla tuulella oleminen. Usein eläimestä ei kuitenkaan näe päällepäin, että suu on kipeä. Tämän takia mieluiten vuosittainen eläinlääkärin suorittama hammastarkastus on hyvin tärkeää koiran hyvinvoinnille.

Hampaiden harjauksen ohella plakin kertymisen ehkäisyssä auttavat osaltaan myös koiran puruluut ja purupalat, plakin kertymistä ehkäisevät kuivamuonat, suoraan hampaiden pinnalle käytettävät klooriheksidiinivalmisteet sekä juomaveteen tai ruokaan lisättävät kaupalliset valmisteet tai merilevä. Myös rustojen ja aitojen luiden kalvaminen puhdistaa hampaita, jos sopivat koiran vatsalle. Aivan kivikovien puruluiden käyttöä on syytä varoa, ne voivat aiheuttaa hammasmurtuman.

”Pese hampaat yltä ja alta, pusu maistuu paremmalta”

Teksti ja kuvat Tinja Veikkolainen

Miten tänään syötäisiin?

Aikuiset koirat syövät yleensä 1–2 kertaa päivässä. Moni ei tule ajatelleeksi, että koira voi saada ruoan muutenkin kuin ruokakupista. Itse asiassa kupista syöminen ei ole koiralle millään tavalla välttämätöntä, vaan useimmat koirat nauttivat sunnattomasti saadessaan työskennellä ravinnon eteen. Ohessa 5 ideaa, miten tehdä ruokailusta koiralle hieman elämyksellisempää esimerkiksi sellaisena päivänä, kun virikkeet ovat muuten niukemmassa tai aika kortilla.

1) Anna koiran etsiä ruoka nurmikolta

Jos omistat pihan, voit heittää koiran kuivaruoan/herkkuja nurmikolle ja antaa koiran etsiä itse ruokansa. Kesä-aikaan on hyvä kuitenkin huomioida mahdolliset pörriäiset, mikäli niitä on pihalla paljon, sillä innokas koira saattaa saada ampiaiselta kuonoonsa. Kun maa on lumen peitossa, nappulat voi levitellä myös sisätiloihin: pyydä koiraa odottamaan tai jätä se oven taakse, piilota ruoat ja anna koiran etsiä ne.

2) Tee koiralle mehujäätä

Minulla on kesäaikaan aina pakkasessa varalla useampi koirien ”mehujää” joita koira saa nautiskella ulkona ollessaan. Nämä tulevat myös huomattavasti edullisemmaksi kuin niin kutsutut koirien jäätelöt, joita myydään lemmikkieläintarvikeliikkeessä. Tämä on helppo tehdä esimerkiksi pienestä matalasta pakasterasiasta, johon laitetaan ruoan lisäksi vettä. Ruoan kokoa ja energiapitoisuutta sekä vaikeustasoa voi säännöstellä helposti veden määrän avulla. Erityisesti hellepäivinä mehujää on koiralle erittäin mieluinen. Mehujäähän voi laittaa sekä kuivaruokaa että märkäruokaa, maun mukaan. Veden sijaan myös maustamaton jogurtti (mieluiten laktoositon) toimii. Pakasterasian sijaan voi käyttää esimerkiksi kong-lelua, jos vain saa veden pysymään lelun sisällä.

Vanha ja kulunut labyrintti jaksaa edelleen viihdyttää lähes joka ilta.

3) Hanki koiralle älypeli/syömistä hidastava tuote

Oma koirani saa iltaruokansa käytännössä aina puisesta ”labyrintistä”, josta se joutuu ohjaamaan nappulat kielensä avulla ulos. Ilta-annoksen syömiseen menee näin syötynä yli vartti, kun kupista syötynä tähän menisi vain kymmeniä sekunteja. Erilaiset älypelit toimivat erilaisille koirille, mutta pelin olisi hyvä olla sellainen, että se tarjoaa koiralle edes hieman haastetta. Monet pelit ovat niin helppoja, että koira ratkaisee ne sekunneissa.

4) . . .Tai tee älypeli itse!

Kekseliäs koiranomistaja voi tehdä koiralle aktivointilelun myös itse. Yksi vaihtoehto on ottaa riittävän matala pahvilaatikko ja täyttää se paperisilpulla (myrkytön) sekä kuivaruoalla. Kiinnitä huomiota siihen, että koira ei yritä syödä paperia, eli valvo koiraa sen syödessä!

Toinen vaihtoehto on uusiokäyttää maitotölkkejä tai talouspaperirullaa. Monet koirat rakastavat repimistä. Näissäkin on varmistettava siitä, että koira ei yritä syödä pahvia.

Vanhoista pyyhkeistä saa myös edullisia ja helppoja aktivointileluja käärimällä pyyhkeen sekaan ruokaa ja pujottamalla ympärille vielä talouspaperirullan. Katso lisätietoja lehdestä 3/2020.

Tai onko sinulla lasten pallomeri, joka on jäänyt nurkkiin pyörimään, ja joka voisi saada uuden elämän koiran ruokakuppina?

5) Ruoan ja treenaamisen yhdistäminen

Heelerin kokoisen koiran päiväannos on yleensä aika pieni. Mikäli samalla yrittää kouluttaa koiraansa, voi ruokamäärä mennä helposti yli. Koiran ruokamäärän voi ottaa esimerkiksi pieneen kulhoon ja teettää koiralla erilaisia tehtäviä, mitä kulloinkin harjoitellaan. Näin koira saa aktivointia, mutta päivän ruokamäärä pysyy kuitenkin kurissa.

Joko saa alkaa etsiä!

Mökillä, näyttelyssä, auringossa - näin heeleristit viettävät kesää
Kysely oli avoinna Suomen Lancashire Heelerit -Facebook -ryhmässä 23.-27.5.

Kotona, mökillä ja treenaamalla

Mökillä

Mökkeillen ja kalastellen

Mökillä ja Lapin vaelluksella.

Metsäpoluilla vaellellen, mustikoita poimien... Vedessä käydään ehkä kahlaamassa ja hakemassa keppiä.

Kotona ja mökillä

Lenkkeilen, uiden ja rentoillen.

Mökillä aurinkoa ottaen, uiden ja herkutellen.

Mökkeillen

Suunnitelmissa on käydä Ahvenanmaalla. Lisäksi tietysti mökkeillään ja siellä parasta tyttöjen mielestä on sup-laudan kyydissä olo. Vanhempi heeleri ei tykkää uida, mutta nuorempi viihtyy vedessä. ..
Sään mukaan myös tehdään pieniä patikointiretkiä.

Leppoisasti omalla mökillä

Lomaillen

Mökillä. Suppailen. Uiden.

Matka Kelventeelle sekä mökille, treenejä unohtamatta!

Mökkeille, retkeille luannos ja pari reissu tehdä

Merellä saaressa; veneillään, suppaillaan ja uidaan.

Luckyn kanssa lähdetään reilun viikon reissulle Baltiaan. Lisäksi uintia ja omalla pihalla touhuamista.

Perinteinen suomalainen kesä. Uidaan, grillataan,
ollaan ulkona ja vietetään aikaa ystävien kanssa sekä viilennellään ilmalämpöpumpun alla sisällä.

Asuntoautolla reissaten kohti Pohjois-Norjaa, uiden ja nauttien auringosta.

Käyn erikoisnäyttelyssä. Sekä uiden, lenkkeillen ja kesästä nauttien.

Seikkailemalla luontopoluilla, uiskentelemalla järvessä ja meressä,
köllöttelemällä auringossa ja mahdollisesti telttailemalla.

Lenkkiä, lepoa ja huolenpitoa:)

Loma ainakin reissaillaan pitkin Suomee. Mahollisesti hevosteluja.

Kesämökillä, treeneissä, kokeissa, näyttelyissä.

Varmasti subbailua ja uimista, metsäilyjä, löhöilyä, grillailua...

Retkeilemällä lähi- ja kaukoluonnossa kiireettä koirien ehdoilla.

Mitä sitä vaan ehtii ja keksii.

Kesäloma ja kaikki mahdolliset viikonloput merellä purjehtien. Heeleri on passelin kokoinen venekoira.

Mökillä, kotona metsäretkillä, köllötellään auringossa, treffataan koirakavereita.

Agilitykentillä, heelerileirillä, vesistöjen äärillä, kesäkahviloissa, kansallipuistoissa, telttaillen

Heelerimme kulkee mukana mökkeillessä, veneillessä ja rannoilla merestä nauttien ja uuden!

Nauttien kauniista kesäpäivistä seniorin tahtiin.

Me käydään mökillä, uidaan ja saunotaan sekä lenkkeillään.

Säiden ja jaksamisen salliessa varmasti käydään Aurajoen rannassa kävelyllä
ja Ruissalossa uimassa. Ja pitäähän sitä koiran kesäjäätelökin saada...

Omalla pihalla rennosti päivää paistatellen, nyt kun pihakin on vihdoin aidattu.
Ja toki kesän kohokohtiin kuuluu kahden viikon asuntoautoreissu, kohteena kaunis Pohjois-Norja.

Suuntaa tänne - heeleristien täsmävinkit

Helvetinjärven kansallispuisto Ruovedellä on upea ja sen yhteydessä oleva ravintola on koiraystävällinen ja siellä on jopa oma ruokalista koirille!

Koirametsä

Kansallispuistot telttaillen

Joku rantapaikka ja metsä

Syvän viileä kuusikko, jossa varjoa ja pehmeää sammalta riittää.
Myös järvi tai muu vesikahlailuun ja uimiseen

Koirien uimaranta

Patikkaretki kansallispuistossa

Oma mökki :)

Heeler-leiri, mutta jää tänä vuonna haaveeksi!

Uimarannat

Uimarannat, joissa koiran mahdollista päästä uimaan

Mökki

Kesällä on päästävä uimaan luonnonvesiin

Kansallispuistot

Helsingissä Rajasaaren koira-aitaus

Uimarannat, joissa koiran mahdollista päästä uimaan

Metsäretket

Kansallispuistot, erinomaisia kohteita heelerin kanssa

Merenranta

Lähin koirien uittoon sopiva ranta

Saariselän reitit

Oma mökki

Järven ranta

Posion metsät ja rannat

Manamansalo (Oulujärvi). Ravintola on koiraystävällinen, samoin leirintäalue. Myös merkitty koiraranta, vaikka melkein mistä vain pääsee uimaan.

Mökki

Oma mökki

Ota rennosti!

Itse lomailemme oman mökin lisäksi Ahvenanmaalla joka on koiranomistajalle todella hyvä lomakohde: Auto laivaan, niin voi ajella koko saarta ympäriinsä, paljon eripituisia ja eri vaativuustasoisia patikka ja kävelyreittejä ja käytännössä kaikki hotellit ja mökkikylät ovat koiraystävällisiä.

Järven ranta

Oma mökki

Mirox Eternelle Marrone La Belle " Melli alias Pökäle". Kuva KeaVennola

HEELER NEWS

TULOKSIA

BOVENOP-KENNEL ONNITTELEE:

BOVENOP TRILLE HEELER ELI TROLLI JA VIRPI KOKKILA
suorittivat onnistuneesti etsijäkoiraliiton loppukokeen, PALJON ONNEA!
Virpi on valmiina Trollin ja toisen heelerinsä Minin kanssa
auttamaan kadonneiden lemmikkien etsinnässä.
Tätä hienoa työtä tekee Etsijäkoiraliitto,
jos lemmikkisi katoaa, katso ohjeet ja yhteystiedot www.etsijakoiraliitto.fi

***

LÄMPIMÄT ONNITTELUT VALIOSISARUKSILLE

FI MVA BOVENOP ARETHA HEELER & FI MVA BOVENOP AXL HEELER

(Pinpoint Aragon – FI MVA BaltJMV BaltJV-17 HeJV-17 Bovenop Yolanda Heeler)

om Katja Jokipii
Molla 5xSert
viimeisin Vaasa KV 9.4.22
VaraSert, VSP, 7xROP, RYP-4

om. Nina ja Joni Öberg
Linus 3xSert
viimeisin Hamina KR 14.5.22
2xVaraSert, VSP

TULOKSIA

FI J MVA, EE J MVA, LV J MVA

MARMALADE'S AMULET

(FI MVA, LV MVA, LT MVA, EE MVA, BALT MVA, LV J MVA, LT J MVA,
EE J MVA, BALT J MVA, HeJW-19
Marmalade's Talisman x Limebrook's Winter Snow Flake)
Synt. 15.4.2021
Omistaja Jonna Lustig, kasvattaja Anna Floman

12.2.2022 Valmiera, Latvia, Robert Kotlar/
JUN ERI1, SA, PU1, JUN-SERT, ROP-JUN, ROP, Valmiera's Junior Winner

13.2.2022 Valmiera, Latvia, Marian Draganescu /
JUN ERI1, SA, PU1, JUN-SERT, ROP-JUN, ROP

26.3.2022 Rakvere, Viro, Annamaria Tarjan /
JUN ERI1, SA, PU1, JUN-SERT, ROP-JUN, ROP, BIS3

27.3.2022 Rakvere, Viro, Gerard Cox /
JUN ERI1, SA, PU1, JUN-SERT, VSP-JUN, VSP

19.3.2022 Lahti, Suomi, SSKY Erikoisnäyttely, Nina Janger /
JUN ERI1, SA, JUN-SERT, ROP-JUN, SERT, VSP, PU1

30.4.2022 Tampere, Suomi, Geoff Duffield /
JUN ERI1, SA, PU2, JUN-SERT, ROP-JUN, SERT, NORD VARA-SERT

1.5.2022 Lahti, Suomi, Kati Taipale /
JUN ERI1, SA, PU1, JUN-SERT, ROP-JUN, ROP -> J MVA

8.5.2022 Salo, Suomi, Sonny Ström /
JUN ERI1, SA, PU1, ROP-JUN, ROP

HEELER NEWS

TULOKSIA

NIIN ILOINEN TÄSTÄ MONIPUOLISESTA PIENESTÄ HARRASTUKOIRASTA

PINPOINT RANGER "FANTTI"

synt. 28.4.2020
(Lancasmiles Brown Beans Billy - Pinpoint Suomi Rock)
Om. Anna Ekman Kasv. Pia Markkanen

Peltonen Photography)

AGILITY
12.3.2022 Lohja hyppyrata xs-1, tulos -20,00, sij. 1, LUVA
12.3.2022 Lohja hyppyrata xs-1, tulos -20,18, sij. 1, LUVA
15.4.2022 Lieto hyppyrata xs-1, tulos -9,90, sij. 1., LUVA
15.4.2022 Lieto hyppyrata xs-1, tulos -11,14, sij.1, LUVA

RALLY-TOKO
19.9.2021 Vantaa ALO, tulos 76 p
25.9.2021 Raasepori ALO, tulos 77 p
30.10.2021 Vantaa ALO, tulos 96 p RTK1
12.2.2022 Vantaa AVO, tulos 98 p
12.2.2022 Vantaa AVO, tulos 95 p
5.3.2022 Vantaa AVO, tulos 92 p RTK2

NÄYTTELYT
2.10.2021 Vantaa JUN-ERI SA PU1 ROP SERT (tuom. Marja Talvitie)
24.10.2021 Lahti JUN-ERI SA PU1 ROP SERT (tuom. Kati Taipale

15.2.2022 SmartDog-testi

Sitoumuskasvattajat

Alla mainitut kasvattajat ovat allekirjoittaneet Suomen Lancashire Heeler -yhdistys ry:n kasvattajasitoumuksen.

AKHILLEUS
Marjo Alanen, Nummela
puh. 050 506 6660
akhilleus@elisanet.fi
www.kennelakhilleus.fi

BLASTWAVE
Miia Puhakka, Liikkala
puh. 040 596 3221
miiapuhakka.mp@gmail.com

BOVENOP
Marketta Lähdekorpi, Siuro
puh. 045 322 7020
marketta.lahdekorpi@gmail.com
www.bovenopkennel.net

COPPERCOAT´S
Krista Rantanen, Lohja
puh. 045 262 3686
coppercoats@elisanet.fi
www.coppercoats.net

DAAMIN
Anne Tanskanen, Nivala
puh. 0400 826 257
daaminkennel@gmail.com
www.daamin.nettisivu.org

HEARTBAY'S
Merja Huuskonen, Lahti
puh. 050 323 7115
merhuus@gmail.com
https://kennel-heartbays2.webnode.fi/

HIGHTIDE´S
Mervi Nousiainen, Ylöjärvi
puh. 040 751 5711
hightides@pp.inet.fi
personal.inet.fi/koti/hightides

HOIVAKOIRA
Helena Prepula, Koli
puh. 040 501 7955
helena.prepula@gmail.com
www.hoivakoira.fi

ISRIK
Lasse Myllylä, Inkeroinen
puh. 041 437 5569
lasse.myllyla@pp.inet.fi

KAUHIA KARTANO
Teija Salomaa, Ikaalinen
puh. 040 519 2303
kauhiakartano@gmail.com
www.kauhiakartano.com

KEEP LOVING
Natasha Murola, Hämeenlinna
puh. 0500 451 631
natasha@heelerit.net
www.heelerit.net

KOTISAAREN
Kirsi Kotisaari, Raahe
puh. 050 413 8792
kirsi.kotisaari@gmail.com
www.kotisaari.com

LIMESPIRIT
Eeva Tuomisto, Lahti
puh. 050 496 4992
eeva.tuomisto@hotmail.com
www.limespirit.fi

MARJAPIRTIN
Marja Pirttimäki, Luopajärvi
puh. 0400 564 848
pekka.marja@hotmail.com

MARMALADE'S
Anna Floman, Kerava
puh. 0400 464 259
kennel.marmalades@gmail.com
www.marmalade.fi

MYHEELS
Eeva Teräväinen, Kauniainen
eeva@myheels.fi
www.myheels.fi

PERÄKONTIN
Susanna Reijonen, Kirkkonummi
puh. 040 683 7755
susanna@teamreijonen.com
www.teamreijonen.com

PIKKUSEIKAN
Sanna Samio-Karine, Tuusula
puh. 040 513 8351
sannasamiokarine@gmail.com

PINPOINT
Pia Markkanen, Veikkola
puh. 045 885 5585
kennel.pinpoint@gmail.com
https://kennelpinpoint.blogspot.com/

PULL MOON
Heta Hassel, Liikkala
puh. 040 913 9564
kennelpullmoon@gmail.com
http://pullmoon.jimdofree.com

SABLETAIL 's
Pinja Tuukkanen, Lappeenranta
puh. 040 837 8183
pinja.tuukkanen@gmail.com
https://sabletails.blogspot.com/

STALKER
Riitta ja Pekka Hahto, Mikkeli
puh. 050 530 0231
riitta.hahto@gmail.com
http://kennelstalker.weebly.com/

TARMONPESÄN
Tiina Siimekselä, Vihijärvi
puh. 044 257 9008
tiina.siimeksela@gmail.com
www.hurttahuoltamo.fi

TOUCH LUCKY
Tarja Lyytikäinen, Hirvilahti
puh. 050 543 0533
lyytitarja@gmail.com
https://kenneltouchlucky-2.webnode.fi/

VILLA LANCA'S
Henna Toppari, Kauhava
puh. 040 541 5446
henna@villalanca.fi
www.villalanca.fi

Suomen Lancashire Heeler -yhdistys ry:n
SITOUMUSKASVATTAJA

Kuva Iida Lähdekorpi

Heeler-puoti

- Tilauksen voi tehdä suoraan Heeler-puodin sivuilla lancashireheeler.fi/puoti. Sieltä näet myös kaikki puodin tuotteet.
- Tehtyäsi tilauksen saat yhdistyksen jäsenenä sähköpostiisi laskun. Kun lasku on maksettu, tilaus postitetaan..
- Huomaathan, että tilaukseen lisätään posti- ja pakkauskulut.
- Tilauksen voi myös tehdä lähettämällä sähköpostia osoitteeseen heeler.puoti@gmail.com.

Kaikki tuotteet näet osoitteessa lancashireheeler.fi/puoti

uros narttu

PARKKIKIEKKO 10€/kpl
Koko 16,5 cm x 12 cm.

HEELER-KYNÄT
2€/kpl

KÄRRYPOLETTI
/AVAIMENPERÄ 5€
Koko 6,3 cm x 2,4 cm
Toisella puolella yhdistyksen logo ja toisella puolella heeler-pentu

JUOMAPULLOT 12€/kpl
värit lime ja harmaa

HEELER LOVE
AVAINKAULANAUHA
5€/kpl

...ja kaikki tuotteet Heeler-puodista mm.:

Heeler-pinssi 4€

Heijastin 4€

FROTEELOIMI 25€/kpl Koot on 30 cm, 35 cm, 40 cm, 45 cm. Värit: lila, pinkki, sininen, ruskea

... ja yhteistyökumppanimme tekstiilikauppa on aina auki:

LHT
Posti Oy

Lähettäjä:
Suomen Lancashire Heeler -yhdistys ry
Haukitie 10 h
02170 Espoo

Posti Green

ROYAL CANIN®
INCREDIBLE IN EVERY DETAIL

OLETKO KASVATTAJA?

ETUSI PRO-JÄSENENÄ

Ryhdy PRO-jäseneksi:
Hae jäsenyyttä täyttämällä hakemuslomake:
www.royalcanin.fi/pro-jäseneksi

Henkilökohtainen asiakassuhde
Ammattitaitoisten PRO-asiantuntijoidemme ja -yhteistyökumppaniemme henkilökohtainen neuvonta.

Säästä rahaa ostamalla suuria pakkauksia
Etusi ostaessasi suoraan verkkokaupasta.

Webinaarit ja luennot
Mahdollisuus osallistua järjestämiimme koulutustapahtumiin.

Kanta-asiakasohjelma
Kun suosittelet meitä uusille kissan- ja koiranpentujen omistajille, ansaitset pisteitä, joilla voit lunastaa tuotteita verkkokaupasta.

Suosittelupakkaukset
Anna uudelle kissan- tai koiranpennun omistajalle suosittelupakkaus, joka sisältää mm. peiton ja ruoan uudelle perheenjäsenelle hyvän elämän alkuun.

Royal Start
Selaimessa toimiva ohjelma helpottamaan kasvattajan arkea.

Vaivaton tilaus ympäri vuorokauden
www.webshop.royalcanin.com/fi

www.hjelmen.dk - © ROYAL CANIN® SAS 2022. All Rights Reserved.

Onko sinulla kysymyksiä PRO-jäsenyyteen tai ravitsemukseen liittyen autamme mielellämme:
s-posti: kasvattajakerho.fin@royalcanin.com, **puh:** 020-747 9600